

Pristanišče besed
Odprta branja 1999-2008

Piran: Mestna knjižnica Piran, 2008

Uredniški odbor: Oriana Košuta Krmac, Igor Bizjan, Karmen Kodarin
Izdala in založila Mestna knjižnica Piran
Zanjo: Oriana Košuta Krmac, direktorica
Oblikovanje: Irena Kresevič
Tisk Medium Žirovnica
Naklada 250 izvodov
Piran 2008

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821-82

PRISTANIŠČE besed : odprta branja 1999-2008 / [uredniški odbor
Oriana Košuta Krmac, Igor Bizjan, Karmen Kodarin]. - Piran : Mestna
knjižnica, 2008

ISBN 978-961-90416-4-2

238853376

PRISTANIŠČE BESED

Odprta branja 1999-2008

Svoja dela objavljajo

9	Igor Bizjan
18	Mirko Bogič
25	Valentin Brun
29	Adrijana Cah
33	Stipe Cvitan
39	Roberto D'Ans
42	Norma Doljak
47	Gordana Gajić
49	Marija Grbec
55	Sonja Kočever
58	Nada Kozina
64	Danica Lapanja Kekič
71	Ondina Lusa
74	Marko Matičetov
78	Zora Mužinič
79	Špela Pahor
84	Marija Palaković
92	Siniša Vinaša Pešič
95	Sonja Požar
101	R. M.
102	Jurij Rustja
112	Nevenka Sever Gamulin
116	Dino Sharan
118	Cesarina Smrekar
125	Vida Turk

V Mestni knjižnici Piran smo veseli in ponosni, da lahko leto 2008, ki ga je Evropska komisija razglasila za leto medkulturnega dialoga, zaznamujemo z izdajo zbornika »odprtih branj«, saj je to tudi dokument trajne zavezanosti knjižnice poslanstvu pospeševanja in uresničevanja dialoga med kulturami in spodbujanju različnosti kultur. Ustanova, kot je splošna knjižnica, mora imeti jasen odnos do vseh kultur v prostoru, kjer deluje. Njena dejavnost, prireditve, kulturni dogodki naj omogočajo seznanjanje z lastno in drugimi kulturami. Le tako so dane možnosti posamezniku in skupnosti, da nenehno preverja lastne predstave, spodbija etnične stereotipe ter se ozavešča na ustvarjalen, razpravljalen in nekonflikten način. Multikulturnost kot vrednostna drža si prizadeva za skupnost, družbo, v kateri različne etnične, narodne, kulturne ali verske skupnosti ne le sobivajo druga ob drugi, pač pa so tudi v nenehni interakciji, ki temelji na medsebojnem poznavanju in priznanju.

Mestna knjižnica Piran je z organizacijo posebnih večerov, ki smo jih poimenovali Odprta branja, zavestno stopila po tej poti. Za piransko občino je tako kot za vso Istro značilna večkulturnost, ki je zgodovinsko pogojena in na vsakem koraku vtkana v vsakdanje življenje. Poleg Slovencev živi tu avtohtona narodna skupnost Italijanov, veliko pa je tudi priseljenega prebivalstva iz nekdanjih jugoslovanskih republik.

Odprta branja so posebni večeri, ki jih knjižnica organizira od leta 2003 dvakrat letno na Prešernov in Kosovelov rojstni dan, enkrat v Galeriji Gasspar, drugič v Galeriji Duka. Srečanja izhajajo iz druženi društva Obzorje in pobude nekaterih Pirančanov v letu 1999, da bi si ob svetovnem dnevu poezije podarili lepo besedo. Odprta branja pod pokroviteljstvom Mestne knjižnice Piran so se razširila in pridobila nove bralce in poslušalce z namenom, da se pišoči v lokalni skupnosti povežejo, premagajo ustvarjalne blokade ter svoje literarno snovanje predstavijo javnosti. Lokalni pisatelji, pesniki in ljubitelji lepe besede prebirajo na večerih odprtih branj svoje pesmi, prozo ali sestavke drugih, tako v slovenskem kot tudi v italijanskem, hrvaškem, srbskem jeziku pa tudi v drugih jezikih. Menimo, da je to nadvse primerna oblika za medsebojno spoznavanje, razumevanje narodne in kulturne drugačnosti in s tem večanje sposobnosti za sobivanje na narodnostno mešanem območju.

Različnost avtorskih poetik, socialna pestrost, strpnost in prijaznost so besede, s katerimi lahko na kratko označimo prijetne kulturne večere v Piranu. Prav tak je tudi pričujoči zbornik, ki želi z zapisano besedo doseči še druge.

Oriana Košuta Krmac, direktorica Mestne knjižnice Piran

Nelle Biblioteca civica di Pirano siamo felici e fieri di poter celebrare l'Anno europeo del dialogo interculturale (2008) con l'edizione dell'almanacco »Lecture aperte«. La pubblicazione è portavoce delle iniziative con le quali la biblioteca esprime il suo impegno permanente a favore del dialogo tra le varie culture. La biblioteca deve instaurare un dialogo molto aperto con tutte le culture in cui opera. La sua attività, le sue manifestazioni e le manifestazioni culturali in genere, ci permettono di conoscere meglio la cultura nostra e quella altrui. Soltanto in questo modo l'individuo e le comunità hanno la possibilità di confrontare le proprie posizioni, superare gli stereotipi etnici in modo creativo, dialettico e pacifico. Il valore della multiculturalità è rappresentato dagli sforzi per una società in cui le diverse comunità etniche, nazionali, culturali e religiose non soltanto convivono ma si arricchiscono grazie all'interazione che si basa sulla conoscenza e sul riconoscimento reciproci.

Con l'organizzazione di specifiche serate denominate Lecture aperte, la Biblioteca civica di Pirano ha intrapreso proprio questa strada. Il Comune di Pirano, come tutta l'Istria, è storicamente caratterizzato da una multiculturalità storica che si può sentire e vivere in ogni suo angolo quotidianamente. Oltre a quella slovena, a Pirano esiste un'autoctona etnia di nazionalità italiana e molti sono anche appartenenti delle diverse etnie delle repubbliche ex Iugoslave.

Le Lecture aperte sono serate particolari che la Biblioteca organizza dal 2001 due volte all'anno per ricordare la nascita dei poeti Prešeren e Kosovel, rispettivamente nella Galleria Gasspar e nella Galleria Duka. Gli incontri sono la continuazione delle serate comunitarie del gruppo Obzorje e dal desiderio espresso da alcuni piranesi di regalarsi, in occasione della Giornata mondiale della poesia, un pensiero gentile. Sotto il patrocinio della Biblioteca civica di Pirano le Lecture aperte sono cresciute ed hanno acquisito nuovi lettori e nuovi ascoltatori con l'intenzione di associare, all'interno della comunità, gli scrittori e di aiutarli ad aprirsi e a presentare la propria creatività al pubblico. Alle lecture aperte gli scrittori locali, i poeti e gli amanti della letteratura leggono le proprie poesie, i propri brani di prosa o le poesie e la prosa altrui così in lingua slovena come pure in lingua italiana, croata, serba o in altre lingue. Siamo fermamente convinti che questo sia un ottimo modo per conoscerci meglio e per comprendere le diversità etniche e culturali e in questo modo aumentare le nostre capacità di convivenza in un territorio nazionalmente misto.

La diversità delle poetiche, la diversità sociale, la tolleranza e la cortesia, sono parole che più contraddistinguono queste piacevoli serate piranesi. E contraddistinguono anche quest'almanacco che con la parola scritta vuole raggiungere anche tutti gli altri.

Oriana Košuta Krmac, direttrice della Biblioteca civica Pirano

Igor Bizjan

Igor Bizjan, rojen v Ljubljani, je študiral za socialnega delavca. Svetuje ljudem v stiski, rad jih ima, ker se počutijo slabše kot on. Želi si biti velik pesnik, velik esejist, a mu pomanjkanje talenta preprečuje vstop v alejo slavnih. Letno prebere dvesto knjig, a si nič ne zapomni. Svoje šepave verze je zaklenil v pet zbirk poezije in tri knjige esejev, člankov in epigramov. Rad bi bil večno mlad, a ga abraham neusmiljeno prehiteva. Za svoje literarno ustvarjanje je dobil več klofut, pričakuje Nobelovo nagrado, Prešernovo bo odklonil. Razpet je med Piranom in Ljubljano. In ponosen na Odprta branja, ki jih od leta 1999 vodi v Piranu.

MEDANA

Vedno si hotel
imeti poezijo
kot obrambo pred surovostjo
vsakdanjega življenja.

Scela si se prepustil besedi,
popolnoma ti je predana,
tvoje edino življenje je,

nekaj je narobe,
ne čutiš več trpljenja,
poezija ni več krvava pod kožo,

postal si akademski pesnik,
tvoje ime se bo pojavljalo
v vseh antologijah,

slaven in čaščen boš,
a ko boš hotel napisati posvetilo
ljubljeni deklici,

se ti bo pisalo zataknilo
v grlu.

AVTOBIOGRAFIJA

V trenutkih neznosne bližine
je beseda kot kruh,
kot toplo mleko,
kot roža, ki usiha pod skelečimi prsti.

V trenutkih popolnega vpogleda vase
se skloniš
in z eno samo kretnjo
odgrneš obzorje,

vsujejo se
nemi kriki mrtvih ptic,
obrabljenih verzov,

tvoje življenje,
tvoje edino upanje.

PRAZNOVANJE

Resnico lahko zakleneš
za sedem zidov,

pa bo vedno kot krvava, ranjena ptica
prispela z juga nazaj,

da vidi, če je gnezdo
kaj razmetano.

PO OBSTRELJEVANJU SARAJEVA VATE, BOG, NE VERJAMEM VEČ

(M. Jergoviću)

Dovolil si,
da univerzitetni profesorji,
modri od mraza
v peč mečejo
svoje najljubše knjige.

Dovolil si,
da je šestnajstletnica padla
pod streli snajperista,
ko se je mimo granat prebijala
do prvega zmenka,
dovolil si,
da je ostala brez prvega poljuba.

Dovolil si,
da se je tanka meja med življenjem in smrtjo
tako zgostila, da je od besede človečnost
ostala samo mrtva črka v pesmi
shujšanega pesnika.

Dovolil si
brezmejno sovraštvo,
veliki in pametni
pa se po povzročinem trpljenju
sprehajajo na svobodi
brez slabe vesti.

Dovolil si,
da so granate
čakajoče na kruh
razmesarile
v gosto, brezoblično gmoto
mesa in kosti.

Kje si?

SLEHERNIK

(Režimskemu pesniku minevanja)

Upanje odpira
neskončne statve

ostre kremplje smeha
žene v rapsodijo smrti

kredo je neusmiljena
strast do življenja

v ponižnost si
neskončno pronicljiv

in neustrašen
kot prvi sončni žarek

v nozdrvih smrti
utripa vsakdanjost

mirno spi kot otrok
kot starec po prebavljenem kosilu

utrip minevanja
ni smrtni vzdih, je nov začetek

KDAJ BOMO KONČNO ZADIHALI NA PROSTEM

Žari noč,
žari nebo
odprto v samoto

Žari ulica,
krik iz
davnine

Žarijo roke,
ki se oklepajo
Smrti

Žarijo očesa
prebujena
v kozmični vrt

Žarijo vrtnice
padajoče
v meglo spomina

Žari okno
zaslepljeno
v soncu

Vse žari,
odsotnost
prisotnost

stezosledci
v prehodu
davnine

PREPAD POD NAMI NEIZMERN

Čutim temno
grozo smrti
v prepadu pod menoj

Bom skočil
ali se bom prijel
za lunin krajec

Z zvezdo potrkavajoč
na čelu,
s silnim nagonom
vetra bom obstal

Ne raztreščen
kamenju v posmeh
tam doli

Povzdignjen na
prapočelo sonca,
osenčen z večno
lučjo nemira

Potresen prah
čez oceane sla

MOJ DRAGI MURAKAMI

Slast bolečine,
otip besede,
prhutanje senc

Krotke razdalje
med obiljem rož

Ura neslišno premaknjena v os

Dani se, skozi ohlajena telesa
pronica jutranja zarja

VULKAN OGNJENIH LAS

(Špeli)

Nad prepadom si me zadržala
vsa mehka in voljna kot razprta roža,
nihajoč plamen si vzbudila, da ne morem spati
brez razprtih kril.

Ponoči v tihi grozi
šepetam tvoje ime,
od molka tvojih ust mi
koža krvavi,
senca smrti pleše zadnji, goli ples.

O, pridi zdaj pepel, ki se razraščaj v kri,
zadnji vonj po smrtni košnji,
da se odpreva kot vulkan,
ki nosi sporočilo sanj.

Ne moreš vame priti skozi
leno strugo, brez pesmi,
ki se v tebi ne konča,
ti si sled čakanja, pojdi skozi moje telo,
razlij mi oko!

Že tisoč let me gledaš,
kako mi svet razpada pod vekami,
vstopi zdaj, pozabi, da si prhka kost na robu sanj,
ki nihče je ne pozna.

Z zadnjim gorečim vonjem las me zbudi,
natri z deviškimi oljem, odgrni zaveso,
da bova zaigrala oba!

PIRANSTERDAM

(V soju smrti grob kapitala)

Vampirji brez časa
jezdimo skozi dan in noč

noč in dan v obzorju
zagrobne svetlobe

v odprtih, mlačnih
zidovih sladostrastja

ječimo brezčasni vampirji
skozi molk skozi noč

stekleni pogled
v hipni roženici časa

skozi dan skozi noč
pripravljamo odstrel

v odrto noč
v lobanjo privida

v dan živih mrtvecov
kapljamo obljube

skozi dan skozi noč
trohnimo brazde mladosti
skozi dan skozi noč
hitimo strele imetja

skozi dan skozi noč
čista groza pogleda

skozi dan skozi noč
v odsotnost tipa, voha, zaključka

skozi dan skozi noč
jezdimo skeleti tišine

obrita, spolirana smrt
skozi lobanj o prividov

skozi dan skozi noč
kupujemo steklo nemira

jezdenci brez okvirja
hromimo skozi temo moči

skozi dan skozi noč

Mirko Bogić

Rodjen sam u Šibeniku 15. 7. 1916. U tom mom gradu proživio sam djetinstvo i ranu mladost i tako sam vrlo rano upoznao more. Otac je 1922 godine kupio mali kuterić, i od tada smo sestra, brat i ja često jedrili. More me je privuklo neodoljivom snagom, koja ne popušta ni danas u dubokoj starosti.

U Ljubljani sam otišao studirati geografiju. Diplomirao i ostao. Ali jedrenje nisam nikada prekidao. Tako sam od 1950 godine do danas putovao najmanje 100 puta na relaciji iz Pirana u Šibenik i natrag. Uz to sam jedrio i na jug oko 40 puta pored Planke (rt Ploče). Zadnje putovanje sam obavio 2007 godine. Na spomenutim putovanjima većinom sam pisao dnevnike.

ODLOMKI IZ DNEVNIKA

29. 8. 2003

ISPLOVLJENJE IZ VISA I POVRATAK

Vrlo teško sam preživio noć. Popio sam dva aspirina na prazan želudac pa me zato boli još bolje. Sutradan ujutro ipak popijem kavu uz dvopek i maslac. Mislio sam, da ću povratiti, srećom je ipak ostalo u meni. Nastavljam ležati, zapravo ne mogu ustati. Andreja spakuje svoje stvari i krca se na rivu. Nije dovoljno spremna, pa se boji tako dugoga putovanja po teškom moru do Palagruže i natrag. U 7 sati razvijemo djenovu i krenemo na put. Još u zalivu luke su moćne refulade sa istoka. Barka već trpi, moramo skratiti flok na polovicu. Izvan luke valovi su sve veći. Kurs je prema zapadu uz sjevernu obalu Visa. Cilj je Komiža. Barka leti sa jakim vjetrom u krmu. Vidim, Tomaž se je zamislio. Ne želim utjecati na odluku kapetana, pa sam tiho. No, uskoro me Tomaž upita, što mislim - on predlaže Komižu. Odgovorim, da bi bilo mnogo bolje se vratiti u Vis. Smatram, da puše jako jugo u pojačanju. Kad okrenemo oko zapadne obale Visa, dobit ćemo sav taj vjetar u nos pa sumljam, da ćemo se dokopati do Komiže. A ako nam to i uspije, ne bih želio biti u Komiži ako jugo okrene u garbinadu (lebićadu). Tomaž se odluči na povratak. Flok zavijemo i užgemo motor, okrenemo se za 180 stupanja. Sad dobivamo vrlo jak vjetar u pramac. Srećom valovi još nisu veliki, pa dobro napredujemo prema Viškoj luci. Nešto kasnije vjetar pojačava, a valovi postaju sve veći. Brzina nije više ravnomjerna, jer jači refuli prilično zaustavljaju barku. Srećom je motor dosta jak, te se ipak prebijamo naprijed ali ponekad se čini kao da smo se malo ustavili kod jačeg udara vjetra i vala. Više puta mora Tomaž okreniti barku koso na valove, da ne izgubimo previše brzine. Također koristi rtove, uvale pa i najmanje udubine u obali kao zatišja pred vjetrom i valovima, a dobro je došla i zavjetrina otočiča Host, pored kojega zavijemo u gradsku luku. Uskoro smo vezani na starom mjestu pred glavnom restauracijom. Andreja nas je dočekala. Donjela je svoju prtljagu i ponovno se udomila u barci. Svi se iskrcavaju, sjednu uz stolove pred hotelom. Uz pivo čakulaju i raspravljaju o tek minuloj plovidbi. Ja sam još slab, muči me želudac, ostao sam na barci, većinom ležim. Pomalo jedem dvopek s maslacem. Prava

je sreća za mene, što se je taj maslac našao u kuhinji, blaži mi bolove u trbuhu. Društvo na obali nije moglo dugo ostati na sjedaljci. Dvije ljubazne službenice turističkog ureda, koji upravlja sa vezovima uz rivu, došle su savjetovati kapetanu, da odmah premjesti jedrilicu u Kut (prvo, staro mjesto na Visu). Sada je to istočni dio mjesta Visa. Rekle su, da jugo sve više ječa, prognozirano je, da će biti vrlo jako. Na sadašnjem mjestu ne bi bilo prijatno pod jakim udarima vjetra a i strmih doduše nevelikih, dva, tri decimetra visokih valova. Trebamo odmah otići i u Kutu zauzeti bolji dio rive, dok to ne učine drugi. Kapetan Tomaž je suglasan, te odmah otplovimo na novo mjesto. Vežemo se uz rivu, koja je tu u potpunom zatišju. Andreja skuha vrlo ukusni rižot sa komadićima teletine. Čak sam i ja pojeo pola porcije sa apetitom. Još mi nije sasvim dobro. Jedini sam ostao na barci i pomalo ležim. Svi ostali su otišli u šetnju na razgledavanje mjesta. U mraku sam dosta dobar, stojim na nogama. Došao je Tomaž i pozvao me na čakule u kafić na malom trgu vrlo blizu rive. Dugo sjedimo uz kavu i pivo sve do 22 sata. Puno je tema u vezi sa događajima današnjega dana.

30. 8. 2003

VIS-PALAGRUŽA-VIS

Tomaž već od pet sati nema mira. Otvara, zatvara vrata u kabini, izvlači lonce, šaljice, tanjuriće, kuha kavu. Još je tama i ja bih volio još malo drimati ali kod takvoga kapetana to nije moguće, pun je energije, oko priprema za put. Juće sam nekako prebolio spomenuto trovanje od otrova namjenenog komarcima pa sam slab i prija mi ležanje. Ipak kapetanova kava me diže sa postelje. Andreja još spava u kokpitu. Polako se budi iz polusna. Nimalo ne uzima u obzir Tomaževu nervozu. Umiva se kao da sanja, pere zube, kao mjesecar prikuplja svoje stvari. Kapetan proživljava prave muke od nestrpljenja. Naime mora uzeti u obzir da to nije običan član posade, mladić na kojega možeš povikati, već dama ili ti nježni spol, koji ima u potpunosti izradjen svoj životni ritam. Ostala posada Nikola i ja - dva starca, jedan deset drugi dvadesetpet godina stariji od kapetana koji sa 63 godine nije više mladić. Tako su odnosi sasvim nešto drugo i puno se razlikuju od onih sa mladom posadom.

Konačno oko sedam sati Andreja iskrca prtljagu i napusti barku. Ona bi vrlo teško izdržala putovanje dugo skoro 100 milja u jednom danu. Odmah poslje toga isplovimo sa motorom. Od jučerašnjega juga je

ostalo malo vjetra ali zato su ostali veliki valovi na otvorenom moru južno od Visa. Teško more smo dobili odmah iza svjetionika Stončica uz sjeveroistočnu obalu Visa. Jedva se probijamo kroz valove koji nas tuku u pramac. Vozimo u neposrednoj blizini kamenih blokova na obali niti 20 metara daleko. Tu su valovi jako neugodni, odbijaju se od blokova čak i litica kao nekolikometarski stožci ili polukugle, da se barka ljulja na sve strane. Kad se penjemo uz val skoro se ustavimo, motoru se čak smanje okreti ali odmah se povećaju kad se spustimo po valu. Tako jedva napredujemo moguće s brzinom od dva čvora. Sa pravom mukom se dokopamo zaštite niza otočića uz jugoistočnu obalu Visa. U njihovoj zavjetrini valovi su mnogo manji i pravilniji. To je prilika i koristimo je za jutarnju toaletu. Nažalost imamo samo tri milje mira i pola sata plovidbe. Ponovno smo u velikim valovima. Ti su sada nešto pravilniji u koliko se udaljujemo od obale. Ipak se ljuljamo na sve strane. Nema vjetra da bi jedrom umirili ljuljanje u ugodnijem pravcu. Slab sam, moram upotrebiti svu snagu da se održim na svom mjestu. Dovoljna je samo mala nepažnja pa da klizne ruka ili noga da padneš nešto slomiješ ili razbiješ glavu.

Kurs je jug. Valovi su samo malo ugodniji, dolaze koso od sprijeda, dozvoljavaju brzinu oko četiri čvora. Još sam bolestan od otrovanja. Ne osjećam se dobro. Barka bez vjetra se valja lijevo, desno, naprijed i nazad. Sa pramcem udara i razbija valove. Moram se malo odmoriti. Spuštam se u kabinu, zavučem se u prostor ispod lijevog sjedišta u kokpitu. Tu sam siguran, nemogu pasti iako se ne držim. Poslje sat, dva mi je dosta kavine izlazim u kokpit. S vremenom mi postaje sve bolje, osobito kad je puhulo malo vjetrića od istoka da smo razvili djenovu. Jedrilica se više ne ljulja bočno, veća samo po uzdužnoj osi. Valovi postaju sve manji, vožnja je sve udobnija, brzina oko 5 čvorova. Više nije potrebno paziti kod pomicanja po barki. Tomaž mjeri poziciju po GPS - 42° 46' N. Palagruža je na 42° 23' N, znači da imamo još 23 milje do cilja. Po geografskoj dužini vozimo četiri minute zapadno, za toliko se moramo usmjeriti na istok zato je kurs 170°. Pri ponovnom mjerenju smo na 42° 41' N. Moramo dakle prevoziti još 18 milj. To je kao Kvarner od Unija do Istre - Fenoliga. S obzirom na valove računam još četiri sata. Još dva sata vozimo ugodno i vjetar prestane, barka se opet ljulja i bočno. Ipak valovi su znatno manji, vjerovatno ih je smirivalo 10 sati bonace. Atmosfera je malo zamagljena od vodene pare, sunce jako prži te je vjerovatno ishlapjevanja veliko. Svi stalno gledamo ispred pramca. Prvi ugledam Palagružu malo lijeva od pramca iako najslabije vidim na udaljenosti oko 6-7 milja. U kokpitu smo veseli. Ipak smo dobri navigatori, našli smo tu iglu u stogu sijena.

Nitko neće moći praviti viceve na naš račun »Izgubljeni moreplovci«. To bi nas čekalo u slučaju, da otoka nismo našli. Izdaleka taj otok još neka-ko izgleda solidno kao obećana zemlja kad bi se našao u moru i plivao prema njemu. Što se više približavamo toliko sve žalosnije izgleda taj raspadajući kamen koji strši sto metara nad morem. U 16.15 sati smo tik zapadnog rta otoka. Prava žalost, bez većeg drveća, samo nešto smedjega grmovlja, nešto suhe smedje trave i kamen koji raspada pod udarcima mora. Vozimo oko otoka. Na istočnom dijelu južne obale morski valovi moraju, kod orkanskog juga, udarati sa strahovitom snagom. Vidi se, da se penju 50-60 metara u visinu, iskopavaju nekoliko metara široka korita, istovremeno razbijaju kamenu površinu u blokove i manje kamenje koje pada dolje. Na obali i u moru se stvara kamena naplavina. Prizor djeluje depresivno, skoro vidiš kako more uništava taj otok. On doduše neće nestati u našem vremenu već u vrlo kratkom geološkom razdoblju. Na istočnom dijelu južne obale je mali zaliv sa možda stotinjak metara duge plaže. Tu se jedino mogu zaustaviti brodovi, odnosno jahte u današnjem vremenu, nekad gajete, leuti, falkuše, i sidriti na malim dubinama. Ljudi i roba se moraju pretovariti na manji čamac ili gumenjak (danas praktičniji) sa kojim pristanu na obalu tako da nasjednu na pijesak plaže. Odatle vodi staza i žićani transporter do imponzantne zgrade svetionika na vrhu otoka. Prije tog transportera so hranu, vodu i drugi material prenosili magarci.

Sada vidimo na plaži jedan čamčić izvučen daleko od mora, magarac se nije pojavio. Sama zgrada svjetionika sličí na neku rezidenciju. Ima po sedam prozora u prizemlju i na spratu na sjevernoj i južnoj strani. To su sigurno četiri velika stana za svjetioničare i njihove porodice, koji su u prošlosti tu stanovali kad nije bilo telefona, televizije, helikoptera, a slabo vrijeme nije cijele mjesece dozvoljavalo vezu sa kopnom. Okolo naokolo zgrade je sazidana velika terasa, moguće 100 metara u kvadratu. Uistinu austrijski car Franjo Josip nije štedio novca kad je ostvario to solidno zdanje. Na terasi smo vidjeli razapete cerade za zaštitu pred suncem, ljudi se nisu pokazali. Oko 1300 metara dugi otok od zapadnoga do istočnog rta smo preplovili u nekoliko minuta i zavili uz sjevernu obalu. Tu je ostatak nekadašnjeg pristaništa, vjerovatno iz doba zidanja svjetionika i služio je za istovar ljudi, hrane, gradjevinskog materiala i posebno vode. Tu završava staza koja vodi do vrha. More je razbilo to pristanište i sada je neupotrebljivo. Valovi su tu nešto manji. Kapetan naredi, da se zavije djenova i ugasi motor. Sljedi komanda »Svi u more«. Nitko se ne buni. Svi se potopimo u prekrasno, kristalno čisto, toplo more. Kad

zaroniš i pogledaš u dubinu, ono je modro i djeluje pomirljivo, namjesto zastrašujuće kad gledaš u crno. Kupanje je trajalo oko pola sata. U 17 sati Tomaž užge motor. Počela je plovidba nazad prema Visu.

Prije toga je kapetan po mobitelu zvao Andreju, da joj javi naš uspjeh tj. da smo prispjeli do Palagruže točno u 17 sati kako je bilo dogovoreno. Ali Andreja se nije javila. Po povratku na Vis se opravdavala kako nije vjerovala, da ćemo zaista stići na cilj i nije pazila na mobitel ... Kurs je 0° sjever. Vjetrić malo pomaže s boka, mogli bi reći - dašak od NE. Razvijena je cijela djenova. Vožnja je ugodna, brzina velika, preko pet čvorova. Naši obrazi su svijetli, veseli, jer sve ide tako lijepo u redu. Poslje dva sata (u 19 h) motor se zaustavi. Glavni kanister sa 24 litre goriva je prazan. Tomaž priključi manji kanister sa 12 litara. Sad ga već zabrinjava, dali ćemo imati dosta goriva do Visa. Računa koliko smo jučer potrošili kod pokušaja, da izvršimo to putovanje, koje nije uspjelo zbog jakog vjetera i mora. Nekako bi moralo biti dovoljno. Imamo još oko 4 litre goriva u Mirkovom kanistru, kojega smo uzeli skupa sa motorom Tomos 4 za rezervu. To je još barem za dva sata vožnje, 8 do 10 milja. Mrak se već spušta. Sa ne puše sve jače, sad je već tri bofora. Jedro odlično pomaže. Brzina je već skoro 6 čvorova. Samo je šteta, što je barka nemirna zbog valova koji rastu. Vrlo je teško držati kurs po kompasu, previše je osjetljiv i vrlo brzo reagira (bolje bi bilo da je manje osjetljiv). Tako treba neprestano micati kormilo da bi sljedili kursu. Vjetar isti (NE) stalno pojačava. Ja sam još umoran od bolesti i poslje par sati već sam umoran od kormilarenja. Kad bi bio sam na brodu zavio bi djenovu na polovicu i smanjio plin a time i brzinu, tako bi zavijanje barke bilo polaganije. Kormilo preuzima Nikola. Vjetar sve jači, valovi sve veći, more sve teže. Uz bokove jedrilice sve više je pjene kad pramac reže valove. Nije više tako prijatno u toj vožnji. Prvu poziciju po GPS smo mjerili u 19 sati. Zanjelo nas je na zapad oko 2 minute ($16^\circ 16'$ E). Popravljam kurs prema istoku, moramo doći na 18. minutu (oko 2,5 km na istok) da sigurno izvozimo Vis, a da izjegnemo otočiće uz njegovu jugoistočnu obalu. Kod ponovnog mjerenja smo već bili na 18 minuti. Kurs je opet ravno na sjever (0°), barem milju istočno od Visa. Prvi svjetionik, koji smo ugledali, bio je Stončica na Visu (vidi se 17 milja daleko). Oko 22 sata Tomaž mjeri poziciju GPS - $42^\circ 52'$ N. Nemogu vjerovati tom mjerenju. Kad gledam svjetionik, čini mi se, da nije dalje od 5-6 milja. Zamjerim Tomažu, smatram, da je slabo mjerio i tražim, da mjerenje ponovi. Nikako mi ne ide u glavu, da je svjetionik udaljen 12 milja, kad se tako lijepo vidi. Tomaž ponovi mjerenje, rezultat je isti. Sad ja molim za oprostaj jer nisam vje-

rovao. Nikola još uvijek kormilari. Čini se, da on najbolje vidi. Prvi opazi neko drugo svjetlo, kad smo se približili Visu. Tomaž je u kabini, ja pazim na navigaciju. More je divlje, ne popušta u snazi sve više se pjeni, kad barka usljed brzine razbija valove. Flok smo zavili na polovicu, jer su valovi sve veći i jače bacaju jedrilicu iz kursa. Vjetar je još uvijek NE preko pet bofora. Nikola prati svjetlo iz smjeri viških otočića. Uskoro ga i ja opazim. Ne trudim se locirati. Meni je važan svjetionik Stončica, kojega jasno vidim. Tomaž većinom određuje poziciju pa GPS. Ponoć je već prošla. Čekam i mjerim kad će Stončica doći bočno. Mjerenjem pravokutno na os broda to konačno dočekam. Okrećemo na lijevo za 90°. Tomaž u kabini i dalje mjeri poziciju. Nekoliko minuta poslje promjene kursa pojave se svjetionici na sjeverni obali Visa. Među njima brzo odredim položaj glavnoga na ulazu u Višku luku kao i dva crvena, Telići i Kravljica. Pozovem Tomaža na palubu. GPS ne trebamo više, imamo svjetionike. Kapetan dodje u kokpit da preuzme odgovornu komandu za pristajanje u luci. Valovi su se umirili. Tomaž povede barku lijevo od Kravice. U kabini na karti je ustanovio, da je tamo dosta mora - dubine. Uskoro smo u luci.

31. 8. 2003 u 2 sata smo vezani uz crpku za gorivo mjesta Visa.

Valentin Brun

Valentin Brun je član Društva slovenskih pisateljev in redni sodelavec Uredništva kulturnega in literarnega programa Radia Slovenija. Od l. 1996 dalje je izdal več pesniških zbirk. V pogovoru z njim začutiš šelestenje gozda in žuborenje potoka, živi in dela tam, kjer so dobri ljudje.

LEBDENJE V ZRAKU

Netopirjev prelet
v zgodnjem mraku
iz podstrešja srečne
samote pajčevina
s prahom prepredena
kot kristalni drobc
srečnih biserov

strma je pot navzgor
proti gori ožarjeni
z mesečino svetlo
rumene ljubezni
zadoščanje v srcu
napolnjeno s srečo
večnega hrepenenja

KAKOR VRABEC PROSO

Vračanje z dna pozabljenja
iz krhke rodovitne zemlje

ko jenja pomladno deževje
zrastejo bilke v zoreče
klasje na soncu mogočnem

prek neznosnega rojevanja
v obilje rumene ljubezni

DUH LJUBEZNI BOŽA KAKOR VETER

z levo roko
sem se je dotaknil
kot metulj cvetlice
v pomladnem žarenju
zgodnjega sonca

srce po ljubezni hrepeni
neznosno

VALDESAN

Sonce znova lepše sije
razkošja vse razkrije
odkar ližem drobne bele dražeje
na škatlici piše menda Valdesan ali Valsedan
to je naravna stvar za pomirjenje
kakor prerojenje učinkuje
veselja rajanje
in sem kakor prenovljen
ko jih sladke ližem
iz neznanih čudes lesket biserov
zasije ljubezen
in počutim se kot da nisem več sam
in sedaj vem kod naj grem in kam
da ne bo spet
vsak korak moj zgubljen
zaman

ZA NAS SIROMAKE JE VSAJ LJUBEZEN ZAENKRAT ZASTONJ

morda bo kdaj drugače
zvezde prižarijo v noči
hladnega zavetja
ko se po gorjanskih pogorjih
še zadržuje kukavičji sneg
v grapah prilezejo mladi medvedi
iz brlogov
in se veselo čudijo zelenečemu rastlinju

NEVIHTA

Oblaki so se prismejali
skozi modrino neba

gluhoto onemelosti zmoti
krohotaenje deževnih kapelj

prešinjeno bliskanje
razgrajajoče grmenje
kar razprejo se oblaki in lije
kakor bi hudič sam scal dol

še pogumni krokarji
se pospravijo v zavetje
presušena zemlja komaj
pije tolikšne zalogaje vode

potoki prekipevajo
po travnikih ljubezni

Adrijana Cah

Mi chiamo Adrijana Cah, sono nata a Capodistria nel 1957. All'età di due anni, mi hanno »trasferito« a Trieste, in Italia, dove ho vissuto fino all'età di vent'anni, frequentando le scuole dell'obbligo e superiori italiane. Perciò posso dire che la mia lingua e cultura sono italiane. Sono ritornata in Slovenia, all'epoca ancora parte integrante della Jugoslavia, nel 1977. L'impatto con l'ambiente, inteso come nuova vita, è stato abbastanza scioccante anche perchè la mia conoscenza dello sloveno era a quota zero, se si escludono un paio di parole di saluto e frasi fatte, ma in quel momento almeno, la mia famiglia di origine mi ha sostenuto, anche se limitatamente. Il fatto di avere sempre amato le lingue straniere, a Trieste studiavo l'inglese ed il tedesco, in italiano ero fra le migliori a scuola e partecipavo con successo a gare di grammatica, mi ha spronato ad iniziare subito con lo studio delle lingue ufficiali e locali. Il mio metodo era molto semplice: leggere, leggere ed ancora leggere. E così dopo un po' ero in grado di capire e farmi comprendere dagli interlocutori. Devo dire comunque che il serbo- croato è stato molto più facile da apprendere dello sloveno.

Per quel che riguarda la scrittura devo precisare che avevo iniziato a buttar giù versi già dall'adolescenza e per molti anni è stata un'occupazione marginale, senza velleità letterarie, e interrotta per lunghi periodi. All'inizio è stato piuttosto un sfogo personale ed andava a completare un diario che ho tenuto regolarmente per molti anni, allora ho voluto sperimentare svariati stili a seconda degli argomenti, che all'epoca gravitavano sempre e comunque attorno all'universo dei sentimenti, con punte più o meno acute. Con il tempo la scelta dei temi si è orientata verso questioni più profonde, con riflessioni che filtravano il mio modo intimo e personale di interpretare la vita ed il vivere. L'ispirazione e lo stato d'animo del momento coloravano, di conseguenza, le liriche con sfumature più o meno allegre.

Il periodo più intenso del mio scrivere è iniziato circa quindici anni fa, con componimenti che ho presentato a svariate serate letterarie, prima a Pirano, dove vivo da molti anni, ed in seguito anche in altre città in Slovenia, Croazia e Italia. In Italia ho presentato le mie poesie ad alcuni concorsi letterari internazionali, ricevendo lusinghieri riconoscimenti. In Slovenia ho partecipato in passato e continuo a farlo, agli incontri annuali di poeti e scrittori di altre nazionalità che è promosso dal Fondo repubblicano per le attività amatoriali in RS. Non ho mai scritto in sloveno perchè reputo che la mia padronanza della lingua e letteratura slovena sia ancora troppo scarsa per cimentarmi in composizioni poetiche degne di nota. In futuro forse mi deciderò a farlo, forse ... In conclusione devo ammettere che, purtroppo, tempo a disposizione per scrivere ce n'è sempre meno, ma per fortuna la voglia di farlo non manca.

IO, TU, NOI

Semplicemente io
Un sorriso
Un abbraccio

Semplicemente tu
Una carezza
Un bacio

Semplicemente noi
siamo scivolati
Tra le sabbie
Del tempo

NON SAPRAI MAI

Non saprai mai
Quante lacrime
Ho versato per te
Quando ti amavo tanto
Anche se sapevo
Che il nostro futuro
Era già scritto
Nel passato remoto
Di una storia
Nata solo nella mia testa
che non ha visto
Ne' albe ne' tramonti
Come un bocciolo di rosa
lacerato da venti
Tropo forti

SERA

Sera fredda di febbraio
Con folate di bora
Che rincorrono i passanti
Il sole si allontana
E lascia una scia limpida
Sulla superficie del mare
Una barca taglia le onde
Come una colombella
Che rientra al suo nido
La prima stella
Si e' fatta piu' chiara
E brilla immota nel cielo
Che sfuma verso il blu

NUVOLE

Nuvole
che corrono
nel cielo
veli candidi
di tante spose immaginarie
sospese nell'azzurro
dalla fantasia
di pochi sognatori
che passano il tempo
ad aspettare
un nuovo giorno

LE MIE STELLE

Io ne ho tre
Che occhieggiano
Dall'alto
Nelle notti serene
Vicine vicine
Sembrano una cinta
Appesa in cielo
In cerca di un vestito
Cucito apposta
Per indossare un sogno
Tre stelle
Per sorridere
Nella vita

Stipe Cvitan

Rodil sem se 8. decembra 1928 v Tribunju. V Luciji živim od leta 1972. V Piran sem prvič priplul daljnega leta 1947 s starim vlačilcem, s katerega sem »vrgel sidro« l. 1955. Plul sem na potniških ladjah obalne plovbe. Moje življenje je od vedno povezano z morjem, mojo veliko ljubeznijo. Ko sem bil doma, sva z ženo, mlada zakonca sva bila, ona Štajerka, jaz Dalmatinec, poleti s čolnom na vesla odhajala na ribolov. Krpala sva ribiške mreže in se veselila bogatega ulova v kristalno čistem Piranskem zalivu.

Mnoge lepe spomine sem prelil v poezijo. V samozaložbi izdana pesniška zbirka *Maslina u ledini* (2007) je moj osebni poklon dragim ljudem, najlepšemu morju na svetu – Jadranu in krajem na njegovih obalah: ljubemu rojstnemu Tribunju in Piranu, drugemu domu.

SOLINE

Iznad solin zora rudi,
kaleb se je probudija.
O solinama pismu piva,
solinara u kućici iz sna budi.

U tihon, litnon jutru solinar
kaleba i novi dan pozdravja.
Solinaruku svoju pojubi
na bilon pragu je ostavja.

Već u jutru sunce žari.
Na njive slane
puno kristalov bilih
poranili solinari.

Vetrenice se okriću,
kristali se svitlucaju.
Solinari sol zgrću,
bilon zlatu se raduju.

Solinaruka bosonoga, bila vila
solinaron se ponosi,
cvit iz solin joj u kosi.

Iz čarog neba sunce se smije.
kaleb klikće: »Dobro došli na soline!
Po zrno zdravja i zrno soli.«
Kaleb soline svoje voli.

Ispod slamnatih klobukov vedra lica:
»Soli, soli, soli ima!«
Samo fali kontraband,
Martin Krpan i njegova kobilica!

NAŠA VALA

Šumili su stolitni bori
u mirnoj vali ditinstva moga.
Pjev tice u krošnjama i smih razigrane dice
odmiva priko mora pitomoga.

Dičili su bori stari mirnu valu.
Nad škrapama zelenili.
Lad debeli u sparini
i paklenskoj žegi, nan nudili.

Šum lahora u krošnjama,
mili pjev tice na grani
i vriskanje razdragane dice
zaminili apartmani, apartmani!

Ka paun na dvoru šupiri se tajkun
u adamovom ruhu, na balkonu paradira.
Oko carstva oštra kopja povioka
do samog mora je podiga.
Garne, škrape, praiskonske uzurpira, ruvinira.

Usamjeni kaleb brižan tužno klikče na puntalu:
»Ča su judi zagrišili?
Ne poznajen svoju valu.«

LAVANTARA

U zimskoj, škuroj noći
kiša ledena s vitron lije.
Zemju mokru, stvarstvo svo,
povoj ledeni ovije.

Vitar studeni sablasno fijuće
oko kuće.
U dimjak se zaliće.
Škurama i vratima trese,
na tren se kuća mala strese.

»Levantara, levantara!«
iz posteje govori dida,
»Vrime grubo. Grubje ne more biti.
Brižne masline u poju.
pod spizon leda, najboje grane,
vitar će noćas polomiti!«

Zora sviće, vrime se umiri.
Na caklu ponistre ledeno cviće.
Led je pokrija sve kuće, ulice, žala,
mula i kajjće.

Jutra tiho mraz stiska.
Ulice puste. Nider nikoga nima.
Iz dimjakov i fumarov
dim se puši i vala ledenu, tanku koru ima.

JEDRILIČAR

Idri, idri mladi Šime!
Nek te idro bilo nosi,
priko sinjih oceanov,
tvoje ovo sad je vrime.

Idri sritno, na beskrajne te pučine!
Ispo tebe neizmirne su dubine.
Viruj, mladi prijateju, nisi sam.
Molitvon te sveton prati dida Šime iz visine.

Noć nemirna, škura, pasa.
Osvane drugi dan.
Glava ti na prsa pada,
mući te san.

Zaspi slako, bar na kratko u tison kajunu.
Naš Mikula, svitac blagi,
misto tebe je na timunu.

Horizonti te poznaju.
Dupinići, vragolići, samoću ti razbijaju,
ispri prove, oko tebe, se igraju.

Škoji tvoji ti se dive.
Neptun stari naklonjen ti je.
Tribunj tvoj je u duhu s tebon,
i Bokeljac sa Splendida – dični Ive.

DRUGI ZAVIČAJ

Pozdravjan te pitomi primorski kraju
svaku ti dobro želin
moj drugi, lipi zavičaju!

Vapor me stari tebi donija.
Mornar zelen još san bija.
Samo osamnajst lit san štija,
is prve se jute zajubija.

Volin tvoje brežujke sunčane,
grozjen slakin, rodne vinograde
jupke doliče zelene,
maslinike cvitne, mlade.

Volin more, ribare, mornare
idra bila in vapore,
večernu glazbu,
zvono starih svetog Jurja,
kad sunce žuto pojubi more.

Roberto D'Ans

Življenjepis? Kako naj začnem? Morda z izvorom mojega nenavadnega priimka?

Priimek D'Ans izvira iz Belgije, natančneje iz imena mesteca Ans, predmestja nekdanjega velikega rudarskega mesta Liege blizu nemške meje. Od tod je v 19. stoletju prišel moj praded Auguste D'Ans na Reko. Tam je ostal in pognal korenine. V tem obmorskem mestu se je rodil tudi moj pokojni oče, jaz pa sem prišel na svet pred petinštiridesetimi leti v Trstu. Tako rekoč od rojstva živim v Piranu, kjer sem se tudi šolal. Zanimanje za literaturo in umetnost nasploh imam prav gotovo v krvi, saj je bila moja babica Ludovika Kalan tudi pesnica in prevajalka.

Pisati sem začel kot mladostnik, okoli šestnajstega leta. Prva oseba, ki me je spodbujala, je bila prav moja babica. Največ sem napisal tja do tridesetega leta. Poezija je stvar trenutka, potrebuje navdih. Danes se ukvarjam bolj z drugimi umetnostnimi zvrstmi, kot sta fotografija in glasba. Sem tudi velik ljubitelj filma.

Glavna nit mojih poezij je ta večna gonilna in neizčrpna sila - Ljubezen, v verze pa prelivam tudi svoje doživljanje narave in duhovni pogled na človeštvo.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja sem bil član že davno ugasle literarne sekcije v Piranu, s katero sem nekajkrat nastopil in se predstavil javnosti. V tistem obdobju sem tudi začel zbirati gradivo za pesniški prvenec, za katerega upam, da bo nekoč le ugledal luč sveta.

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja sem prejel dve nagradi za svoji pesmi, ki mi ju je podelil italijanski Associazione d'Europa Pinko Tomažič v Trevisu.

Že dolgo nisem pisal, a morda se kmalu spet utrne iskrica v meni.

VELIKAN GOVORI

Poslušal sem te v temni noči,
tebe, podivjano morje,
ki si govorilo s svojim bučnim jezikom,
a jaz, osamljeni popotnik,
sem s spoštovanjem sprejemal tvoj glas.

Govorilo mi je to orjaško bitje
z gorami vodenimi,
ki rasejo in se podirajo
v svoji minljivosti.
Hotelo mi je razodeti svoje
neskončne skrivnosti,
svojo pestrost bivanja,
želelo mi je pokazati svojo silno moč.

Lahko sem le slutil
njegovo govorico –
in tedaj nisem bil več sam.
Doumel sem v njem
milijone obrazov življenja ...

DUH POLETJA

Vročina je zavila obalo,
ujeto v hordo razgaljenih teles,
ki kot da iščejo v soncu
rešitve svojih bledih dni.

A raj je samo enkrat
v dolgem letu praznih utvar
in bednega vsakdana.

Loviti ga je treba,
pripaziti kot svečo v vetru,
da ne ugasne.
Romance v bučnih nočeh
potiskajo svet naprej.
Kitare pojejo, kot da bo
tisočletni mir.

Na drugem koncu ceste
bombe tolčejo svoj mrtvaški ritem,
namesto pesmi
kriki nedolžnih in nesmiselnih žrtev ...

ŽIVLJENJE JE SPOMIN

Ko si bil mlad, si rasel kakor kostanj pod nebo
in ni ti bilo mar za včeraj,
zrl si naprej.

Ko si ostarel, ni bilo več poti naprej,
lahko si šel samo nazaj.
In tedaj si spoznal, kako je vse minljivo,
kako hitro vse postane včeraj.

Sedaj gledaš orumenele podobe preteklosti in veš,
da brez spominov ne gre.
In samo od sebe si ti prikaže:
Življenje je spomin!

Norma Doljak

La mia storia è molto semplice. Mi è molto difficile raccontarla.
Scrivete voi di me. Io non lo so fare. L'autobiografia viene meglio, se non la scrivi tu stessa.

Io ho troppi ricordi, troppa nostalgia, troppa malinconia e queste sono le uniche ricchezze che ho.

Io sto facendo un bilancio della mia vita, che mi pesa tanto e vorrei che qualcuno mi aiutasse a portare questo peso, ma ... non si può.

Passo tante notti tra le righe di un libro, che non mi permette di prendere sonno.

La notte non è altro che il preludio di un altro giorno che nasce.

Ogni giorno per quanto luminoso, nasconde la sua notte.

Sono stata battezzata nel Battistero del Duomo di Pirano, vicino al campanile, che ci protegge tutti, vicini e lontani.

FINCHÈ DURA...

La libertà significa aver voce, infatti io ho voce, ma di che cosa può parlare una persona: semplice, anonima e sconosciuta come me?

C'è posto per tutti, più che siamo meglio è. Cerco di fare quello che so fare meglio. Io sono di madrelingua e cultura italiana e sento di avere una marcia in più, perchè la mia cultura è millenaria e ho la fortuna di essere bilingue e nessuno mi può vendere più.

Sono speciale, sono una bestia rara in estinzione. Sono autoctona e ne sono molto orgogliosa. Rispetto gli altri e gli altri mi rispettano.

Sono una vera figlia di questa bellissima terra di vigne, di ulivi, di sale, di sole, di mare, di ciliegie, di fichi, di cipressi, di gabbiani e di tanti bellissimi tramonti infuocati.

Questa è la terra di tanta brava gente: allegra, onesta e intraprendente.

Penso, che fino quando parleremo e scriveremo nel nostro bel dialetto cantilenante saremo vivi e rappresenteremo perfettamente i figli di questa grande terra: l'Istria.

I grandi sanno essere umili. Io non sono grande, aspiro solo di vivere in pace e di essere parte integrante della vita sociale e culturale della mia città. Cerco sempre di essere migliore.

Un segreto che porto con me è quello dell'eterna giovinezza e un senso misterioso di felicità e serenità.

Finchè dura me la godo.

I VECCHI SONO GLI ALTRI

I vecchi sono gli altri, perchè il mio cuore è sempre giovane.

Non mi preoccupo più di tanto, anche se il meglio è già passato. Se non posso avere la luna, posso avere le stelle. È troppo tardi solo quando sei morto.

La vita è una ruota e qualche volta puoi finirci sotto, ma intanto passo la vita vivendola in pieno e accumulando ricordi.

Mi piace stare assieme alle persone intelligenti, buone e semplici.

Vado sul Mogoron, o salgo sulle Mura e con uno sguardo abbraccio quello, che gli altri potranno vedere solo in Paradiso.

Mi sento libera e felice come i gabbiani nel vento. Tutto quello che vedo me lo scrivo nel cuore e vorrei farlo vedere anche a qualcun altro.

Ora sono un poco stanca per il considerevole numero di anni passati. Non voglio sbrodolarvi addosso i miei tormenti.

È da tanto tempo, che cerco di scrivere qualcosa, ma ancora oggi sono in difficoltà, perchè quando mi metto a scrivere salto di palo in frasca e mi vengono in mente tremila cose. Incominciare a scrivere alla mia età non è facile. Cerco sempre di dire la verità quando racconto di me stessa. Anche la fantasia è una mia grande fonte di ispirazione, ma non desidero usarla troppo

quando scrivo.

Voglio dirvi con la massima sincerità che non mi sento solo ospite di Pirano, ma figlia di questa terra, che amo moltissimo.

Ringrazio mio papà, perchè mi ha fatto restare qui, perchè se ora fossi in qualsiasi parte del mondo morirei di nostalgia.

L'esodo è stato terribile e molto doloroso per chi è andato via, ma anche per noi che siamo rimasti.

Molte volte vivere soli non significa essere soli.

Io vivo con la vita e non con l'orologio.

Non mi sono ancora persa, ma molte volte mi sto cercando.

Io attendo la felicità e la pretendo e intanto vivo e ho ancora tanti sogni e tanti desideri da realizzare.

Sono ricca di fantasia e ho voglia di vivere e di vivere bene.

Adesso vivo da sola e imparo a conoscermi. Cerco di trascrivere i ricordi della mia vita, che ho tutti »sparpagliati«, ma spero tanto di riuscire, anche se non ci credo tanto.

Le persone come me, sognano il passato e la gioventù, cercano ogni scusa per chiacchierare con i pochi amici rimasti, sono curiose. Molte volte il loro cuore è oppresso da una paura indefinibile.

MI SCRIVO STUPIDESSI ...

Mi scrivo stupidessi, come che i me passa per la testa. Io ho un archivio segreto della memoria e ogni tanto tiro fuori qualcosa, senza pensarci troppo, quello che viene, viene.

Ho un piede nella tomba, ma non permetto, che mi si calpesti quell'altro. Il mondo attorno a noi è pieno di storie e di gente che le scrive. Il bello è che c'è anche tanta gente, che ha voglia di ascoltarle. Il tempo mi ha insegnato che tante persone sono in difficoltà. Si sopravvive di ciò che si riceve, ma si vive di quello che si dà. A volte i miei ricordi sono così vivi, che ne sento il profumo, l'intensità.

Ricordo molto spesso il viso di mia mamma e il suo sguardo, che mi abbracciava prima ancora, che alzasse le braccia.

Io scrivo per me e per pochi altri. Scrivo per me quando la solitudine mi pesa molto e mi faccio compagnia.

Lo scrivere mi aiuta a vivere, ringrazio tutti coloro che mi esortano a scrivere, ci facciamo compagnia e anche tante belle risate.

Ci accomuna l'amore per Pirano e siamo tutti sulla stessa lunghezza d'onda. Il campanile del Duomo con l'angelo d'argento sfida il tempo e il vento e protegge la città.

Vorrei recuperare un poco della mia giovinezza contro l'incalzare inesorabile del tempo. È un affettuoso »ricucire«, ravvivare le piccole cose della vita quotidiana di una volta.

Pensate, che ho perfino nostalgia della bora di una volta. L'odore di salmastro

della bora che soffiava fortissima in Pusterla, che sapeva di aspro, di salsedine, che ti bagnava di mille goccioline, che era così forte, che andavi un passo avanti e due indietro. Gli occhi ti bruciavano e ti facevano male.

È una piacevole sensazione ancora oggi, una gradita sorpresa, una gioia che aspetti, perchè ogni via di Pirano mi porta alla vista del mare. Il mare mi rincuora sempre, mi tiene in tenero contatto con tutto il mondo e la sua gente ovunque. Grazie mare, ti amo, ti temo e ti rispetto.

OGNI VOLTA CHE VADO ...

Ogni volta che vado a Pirano giù per la Carrara di Raspo, che era un capitano, che veniva da Pisino con la carrozza per riscuotere le tasse e doveva fermarsi a Pirano per poche ore, scendo per questa bella strada con gli scalini e arrivo in piazza Tartini.

Se vedo, che sulla facciata della chiesa di San Pietro c'è qualche avviso mortuario vado a vedere. Guardo bene e dico: »Pace all'anima sua.«

Se, per caso lo conosco, ma a dire la verità ne conosco pochi, perchè secondo i nomi non è gente di qua, però mi dispiace lo stesso.

Se invece, è qualcuno che conosco, guardo quando c'è il funerale e ci vado per affetto e per rispetto. Se c'è qualche connazionale mi dispiace molto, perchè siamo sempre di meno di rimasti dopo l'esodo.

Infatti, prima si tribola tutta la vita e poi si muore.

Sono contenta perchè finora non ho visto ancora scritto il mio nome.

Si accomodino, se qualcuno ha voglia di morire, ha la precedenza.

Io ho voglia di vivere ancora 100 anni e continuo a camminare con il vento in »poppa«!

PIRANO NEI MIEI RICORDI

Spero di non dimenticare nessuno parlando dei pescatori, dei salinai, dei bottegai, dei minatori, dei cantierini, di quelli che lavoravano in fabbrica Salvetti, dei tranvieri, delle guardie, dei marangoni, dei meccanici, dei marinai, dei contadini, delle venderigole, dei pompieri e degli altri bravi artigiani che vivevano e lavoravano a Pirano.

Un tempo si viveva in armonia grazie a tutta questa brava gente, nel rispetto reciproco e per il benessere comune. Alto era pure il senso della solidarietà tra di noi, che ci conoscevano tutti l'un l'altro.

I Piranesi erano diligenti ed arguti, furbi e ingegnosi. Credevano nell'amicizia, vivevano con le loro tradizioni ed i loro santi: invocavano Sant'Andrea per una copiosa pesca dei cefali, la Madonna della Salute per superare gravi malattie o la Madonna di Strugnano per sopravvivere ai pericoli del mare. La ricorrenza più importante era quella di San Giorgio, Santo Patrono, al quale

i Piranesi si volgevano, invocandone la protezione, e che si festeggiava in primavera, il 24 di aprile. In agosto si festeggiava San Bortolo, che segnava la fine del lavoro nelle saline, ed alla fiera si ballava, ringraziando il Santo per la buona raccolta del sale. Ed era già tempo di vendemmia, e poi, per San Martino, che belle le feste a Sicciole.

Si frequentavano e si onoravano tutte le belle chiese della città, con preghiere e bellissime processioni, che recavano allegria al cuore e conforto all'anima. C'era il tram, che ogni ora collegava Pirano a Santa Lucia, da dove ritornavano tutti quelli che avevano lavorato la notte in miniera a Sicciole, e da dove venivano le donne della campagna che portavano a vendere in Piazza delle Erbe a Pirano ogni ben di Dio, e poi le donne del latte, che con le »remine« portavano il latte, quasi sempre allungato con l'acqua.

Nel cantiere di San Bernardino si costruivano grandi navigli, che navigavano in tutto l'Adriatico, e che a Pasqua riempivano e adornavano il porto di Pirano. Io vivevo in Pusterla, in un quartiere di pescatori, come sior Toni Ciosoto, sempre tutto nero perchè riparava continuamente il motore della sua barca. Era un uomo taciturno, con il basco sempre calcato in testa e la sigaretta accesa ad un angolo della bocca. Era nostro vicino, ci voleva bene e ci regalava spesso del pesce fresco: sardoni, menole, guatti e qualche seppia, che noi accettavamo ben volentieri e che preparavamo per cena, con una buona polenta e »radiceto«.

Nelle androne e sotto i volti, sui muri delle case, c'erano immagini della Madonna e dei Santi, con candele accese e fiori sempre freschi, alle quali noi ragazzini passando volgevamo uno sguardo timoroso ed in segno di rispetto ci facevamo il segno della croce. Di tutte ricordo con affetto l'icona della Madonna di Strugnano, sotto il volto in Pusterla, dove passavamo tante volte al giorno per andare al bagno sotto Bellini.

Al tempo la fognatura non c'era e la nostra »roba« si buttava direttamente in mare, al mattino presto, stando attenti perchè se il mare era grosso tornava tutto su. L'acqua la si andava a prendere con la »mastela« in Portadomo, alla fontana pubblica, che era stata installata come tante altre a Pirano, ed era una gran conquista, se si pensa che tempo addietro, quando non c'era l'acquedotto, l'acqua in Portadomo si doveva addirittura comprare.

Da giovani non avevamo sicuramente problemi di diabete, di colesterolo o di obesità, eravamo allegri e vispi, sempre in strada a divertirci, ad inventare giochi nuovi e sognare storie fantastiche.

A Pirano erano famosi i balli di Carnevale, le feste, le gare sportive, la banda, le gite in barca sulla costa istriana e quelle in campagna. Quanta era la voglia di migliorarci, di conoscere e di divertirci.

La città aveva l'ospedale, la casa del vecchio, il teatro, due cinema, la palestra, la pescheria all'aperto sui tavoli di pietra bianca, colmi di pesce fresco e delle altre bontà del mare.

Quanti ricordi, quante emozioni al ricordo della mia gente e della mia Pirano, che con orgoglio porto nel cuore.

Gordana Gajić

Rojena v Bijelini (BiH), v štiričlanski družini. Kot mlajši otrok sem bila zelo emotivna in nežna, sanjala sem o vsem lepem. Moje sanje in srečo je prekinila mamina zgodnja smrt. Ker smo živeli na kmetiji, je bilo dela preveč, poleg tega sem tudi kuhala za brata in očeta. Kasneje sem se poročila in z možem preselila v Slovenijo, v Novo mesto, ter se zaposlila v Novotekstu. V tem času sem dobila dve hčerki, ki sta danes študentki kulturaologije in primerjalne književnosti.

Po stečaju v tekstilnem podjetju sem imela željo živeti na morju, zdaj se mi je ta želja uresničila, živim v Piranu in uživam v lepem.

DALEKO PUTOVANJE

Te noći mi san nikako nije dolazio na oči. Uzalud sam se prevrtavala i pokušavala da zaspim, čim bi zatvorila oči ugledala bi tebe, čula tvoj glas kako me doziva.

Nisam mogla više da izdržim ... To dugo iščekivanje dovodilo me je do ludila. Svako jutro je svitalo sa suzama u očima, sa teškim i bolnim uzdisajem. Sanjala sam, kako me ljubiš, kako me zoveš u svoj zagrljaj.

I pođoh sva srećna u tom pravcu, pođoh tebi, jedini moj, oh, kako sam samo mogla pomisliti, da bi me ti ostavio, kad smo na svetu postojali samo ti i ja, oboje pogođeni istom sudbinom, oboje bez roditelja.

A bili smo veseli i srećni, ljudi bi nam u prolazu zavideli, radovali smo se svakom novom danu.

I danas dok koračam ulicom tvog grada, zazirem u svakog prolaznika, ne bi li u njemu ugledala tebe. Vidoh samo jednu grupu mladića. Pričaše mi mnogo toga, a ja ... razumedoh samo to, da si se u međuvremenu oženio i da živiš tu negde u gradu.

Tog trenutka poželjeh da umrem, poželjeh da nestanem sa ovog sveta, ali želje su jedno a stvarnost drugo.

Živim i živeću i nikad neću prestati da se nadam da ćeš jednog dana svim srcem zaželiti, da ćeš poželjeti, da se vratiš, ali biće prekasno, nikad više neću moći da te volim,

tvoja Goga

Marija Grbec, rojena Kaligarič

Rodila sem se 3. novembra 1945 v majhni vasici Cetore nad Izolo. Leta 1965 sem se preselila v Sečo pri Portorožu, kjer živim z družino. Svoj prosti čas, ki je prežet s trenutki pesniškega navdiha, posvečam pisanju. Ljubezen do poezije sega daleč nazaj v mladostna leta. In iz te ljubezni sem leta 2003 v samozaložbi izdala prvenec z naslovom *Bleste se kristali*. S tem sem delno potešila željo posredovati svoje pisanje tudi drugim. Čeprav so moje pesmi predvsem osebnoizpovedne, pišem tudi otroške pesmi in še kaj bi se našlo. Rada se odzovem povabilom na literarna branja. Moja želja je, da bi se lahko posvečala pisanju tudi naprej.

ČE BI LAHKO

Če bi lahko,
dreves bi mnogo posadila, a nad njimi
oljka kraljevala bi,
ki istrske krasi vasi.

Če bi lahko,
iz zemlje vodo bi zvabila,
da z njo bi polja napojila,
bi ta bogato obrodila.

Če bi lahko,
sonca bi se dotaknila,
in žarke bi v dlani lovila,
ponesla tja, kjer hlad in tema sta doma.

Če bi lahko,
otrokom pot bi k sreči pokazala,
po njej hoditi jih učila
in drobce sreče bi izpila.

ZRCALNI ODSEV

Še včeraj v zrcalu
prijetna podoba,
z nasmeškom na ustih
je stala tu pred menoj.

A danes sprašujem se,
kdo je gospa v temni obleki,
z upadlimi lici, sivih las
in zgaranih dlani?

Je čas, ki hiti,
in se nazaj ne ozira,
le včasih te spomni,
da se v zrcalo poglej.
Presodi podobe razliko,
morda se ti najdeš v njej.

To sem storila,
a kar danes vidim,
nekoč je lepo bilo,
kar danes zrcalo odseva,
je utrujeno moje telo.

DOTIK TVOJIH ROK

Bila sem majhna, bila sem otrok,
čutila ljubeč dotik tvojih sem rok.
Sedaj sem odrasla, a tebe ni,
veš, mama, v prsih zelo me boli.

Učila si prvih me lepih besed,
korakov varnih, si pela mi vmes.
Sedaj, ko ob meni tebe ni več,
me spremlja vseskozi občutek boleč.

Vodila v šolo si me vse dni,
v odraščanju učila modrih stvari.
Dolgo bedela si nad menoj,
tja daleč vrača spomin se moj.

Rada bi, da bi ob meni danes bila,
ti ljubezen vračala bi, kar se da.
Verjemi, spomin nate je močno še živ,
mama, objem tvoj pogrešam ljubezniv.

Beseda hvala bi premalo bila
za dano ljubezen, prehod skozi čas,
tvojega lika pozabila nikoli ne bom,
ker tebe ljubila sem, ljubila naš dom.

UPAJ, UPU MISEL DAJ

Le srce ve, kako boli,
če te ljubezen zapusti.

Čakaj, upaj, upu daj
svoj čas, da vrne se nazaj,
a ko se k tebi vrne spet,
razgret v lepoti bo ta svet.

Počasi stopal boš naprej,
minuli čas nič več ne glej.
Naj srce spet se veseli,
v ljubezni znova zaživi.

Le srce ve, kako je toplo,
če ti v ljubezni je lepo.

ZGODBA SEDANJEGA ČASA

Slišala sem dekle čedne postave, ki se je pritoževalo, da ne dobi zaposlitve. Oblečena je bila v usnjeno mini krilo, imela je globok izrez, izpod majice, ki ji je segala komajda do pasu, je bilo videti preboden popek. Ob pogledu na deklo se mi je utrnila misel in spomin mi je romal v minula leta.

Sedela sem pred stavbo ene od univerz. Pogled se mi je ustavil na dami, ki je prihajala po stopnicah. Prepričana sem bila, da se bo spotaknila ob rob stopnice, saj je bila obuta v čevlje z zelo visoko peto. Ne boste verjeli, celo na smeh mi je šlo. Nikoli prej je nisem videla v življenju, pa mi je pot skozenj pokazala ravno ona.

Njeno lepo postavo je pokrival kostim sive barve, bluza z naškrobljenim ovratnikom in salonarji v barvi kostima. Torbica, ki ji je visela čez ramo, ni bila ravno velika, bila pa je popolnoma, tako barvno kot v materialih, usklajena z ostalo garderobo. V njej je bilo morda prostora za robček, listnico, glavnik, ogledalce, rdečilo za ustnice, svinčnik in malo beležko. Za kaj več zagotovo ne. Damin videz je bil dovršen do te mere, da nisem mogla obrniti pogleda od nje. Spregledala nisem niti urejene pričeske in lepo naličenega obraza.

Ob začetku predavanja se je dama namestila k oknu in pogledala po predavalnici. Pričela je: »Pozdravljeni, sama sem bila nekoč v prav takem položaju, kot ste vi sedaj.« In nadaljevala: »Po končanem šolanju sem se napotila iskat službo v mesto. Z velikim odrekanjem sem končala študij in misleč, da se mi bo zaposlitev ponudila kar sama od sebe, sem se v svoji skromni opravi podala v iskanje. Streho mi je nudila mamina prijateljica. Bila je bolj krhkega zdravja. V zameno za skromno sobo sem ji pomagala pri vsakdanjih opravilih. Imela je sicer hčer, ki se je zaposlila v obetavnem podjetju; odselila se je od doma in se le občasno vračala k materi. Pri iskanju zaposlitve, moram priznati, čeprav sem imela vsa dokazila o izobrazbi, so bili z mano vsi zelo prijazni, vendar nisem imela sreče. Vedno znova sem dobila enak odgovor ob slovesu, in sicer: Da, gospodična, preverili bomo dokumentacijo in vas obvestili, če boste prišli v ožji izbor. Povabili vas bomo na razgovor. Hvala, da ste se odzvali razpisu in na svidenje. Bila sem razočarana. Zgodilo se ni nič takega, kar bi me veselilo. Kar je bilo dobrega v tem, da sem odšla od doma, je bilo zgolj to, da sem imela veliko več možnosti za opazovanje reči, ki sem jih prej spregledala. Končno sem na enem od razgovorov v manjšem podjetju naletela na mlado tajnico, ki mi je ob odhodu iz njenega skromnega kabineta namignila: Ko se ponovno odpraviš iskat službo, si nedeni kaj bolj uglajenega, morda kostim ali elegantnejšo obleko. Pa veliko sreče, je še dodala. Kar tikala me je. Nisem mogla verjeti. A po tem so se mi odprle oči. Zamislila sem se nad svojim slogom oblačenja in morala sem se kar dobro potruditi in zbrati veliko poguma, da sem povprašala gospo,

pri kateri sem bivala, po garderobi njene hčerke. Sama namreč nisem premogla kakšnega elegantnejšega oblačila.

Sposodila sem si eno od oblek in znova poskusila srečo. Pri vseh neuspehih, ki sem jih doživela, sem tako kar hitro prišla do zaposlitve in si opomogla. Seveda sem si, takoj ko sem prejela prvo plačo, kupila svojo obleko in s hvaležnostjo vrnila tisto, ki mi je pomagala doseči cilj. Moj delodajalec ni nikoli izvedel, da sem prve tedne v službo prihajala v izposojenih oblačilih. Še danes sem hvaležna skromni tajnici, ki me je sprva s svojim tikanjem spravila v slabo voljo. Kaj se ve, morda je imela tudi ona z iskanjem zaposlitve podobne težave, pa se je opogumila in mi tako z namigom pomagala. Tudi videz in omika sta pomembna. Povedala sem vam svojo zgodbo, vi pa malo razmislite o njej. In na svidenje,« je končala svoje uvodno predavanje o iskanju zaposlitve in odšla iz predavalnice.

Po odhodu je bilo v predavalnici nekaj časa tiho, potem pa so se študentje razgovorili. Že naslednji teden je bilo pri mnogih opaziti spremembe v oblačenju. Tudi sama sem posegla po bolj poslovno sprejemljivi garderobi. Predavateljica, ki svojega videza ni nikoli prepustila naključju, nam je bila za vzor. Vedno je bila primerno urejena in poleg študijskega gradiva nam je posredovala tudi kakšno svojo izkušnjo, ki smo jo kasneje s pridom izkoristili.

V današnjem času, ko toliko poudarjamo videz, večkrat posežemo čez rob. Obleke tako izgubljajo svoj pomen pri izražanju urejenosti. Prepričana sem, da zgolj obleka ne pomaga, da dosežemo svoj cilj, vendar je zelo pomembna.

Sonja Kočevar

Rojena na Obali 1959 v znamenju ovna, z ascendentom v raku in luno v dvojčku. Hčerka Layla, ki živi na Nizozemskem, ji pomaga, da ne skrene s poti. Nekoč lepotica, sedaj postala zver, ki čaka na lepotca, da prestopi prag galerije Hermana Pečariča, kjer dela zadnjih pet let.

RADA BI

Rada bi te srečala nekje v samoti
na še neizhojeni poti,
samo midva, jaz in ti
v objemu neskončnosti.
Pustiva najin odtis v
brezmejnem predivu veselja.

TVOJE ROKE

Tvoje roke so zlate,
ko se me dotikaš, me pozlatiš.
Od nog do glave vzvalovim
v neskončno poželenje v zlati obleki.

POIŠČI ME

Poišči me med vsemi temi pomeni,
mene, mene samo,
skrito med oleandri.
Nežno razpri suličaste liste,
zagledal me boš,
kako sploh nisem skrita v njih goščavi.
V drobnih bisernih kapljicah boš videl
svoj odsev tisočeri,
zemlja bo dišala,
dvigala svoj težki vonj k tebi,
ponujala v dar celost.

Žarki kot puščice
se vsipajo na naju,
prebadajo in razgaljajo
strašno nevarnost užitka.

ODA PIRANU

Dobrodošel na konec sveta,
kjer padajo stvari v brezno brez dna.
Jaz sem nič in jaz sem vse
(enako velja zate)
in ti, če hočeš, sprejmi me
(vendar tudi nebo nad njim je neskončno).

Nada Kozina

Rojena 1951 na Reki, živim v Portorožu, diplomirala na ekonomski fakulteti v Ljubljani, članica Društva za trajnostni razvoj Istre, Kulturnega kluba in Društva za razvoj javne besede. Publicistka, kolumnistka v lokalnem časopisu Portorožan, ukinjenem v letu 2007. Mama in nona; kmetica, nabiralka divjih sadežev in zelišč; pa še kaj. Skratka, aktivna državljanka.

OB ROB PODELITVI KOCJANČIČEVE NAGRADE 2007

*Kar sem, si, Istra, ti mi dala,
pečat si užgala za vse dni,
zato se vsaka moja pesem
ob tvojih strunah uglesi.*

(Alojz Kocjančič)

Nagrado Alojza Kocjančiča podeljujejo slovenskim ustvarjalcem in oblikovalcem kulturne podobe Istre od leta 1993 izolska, piranska in koprška občina.

Po besedah profesorice slovenščine Jasne Čebren je postavljanje vprašanj o Alojzu Kocjančiču včasih pri ljudeh vzbujalo celo nelagodje, še nedolgo je bilo njegovo ime znano le kulturno razgledanim in narodno osveščnim Istranom, zanimanje zanj kakor tudi za prejemnike nagrade, ki nosi po njem ime, pa se danes vse bolj širi. Istrani so mu pravili »naš gospud«, kajti bil je tako njihov, ljudski. Je simbolna osebnost avtohtonega življa istrskega podeželja. Svojo pesniško zbirko je izdal takoj po drugi svetovni vojni. Pesmi je zapisal tako, da so šle vsem okoli njega k srcu. S svojo besedo je želel seči do ljudi, jih povezati, da bi čutili pripadnost istrski zemlji, in tako prispevati k ohranjanju slovenstva.

Kdo so dosedanji dobitniki nagrade

Ustanovitev Kocjančičeve nagrade je zasluga pisatelja Marjana Tomšiča: ko je namreč pred leti prejel nagrado Prešernovega sklada, so se mu z umetniško sliko želeli pokloniti tudi lokalni politiki. Tomšič je darilo sicer odklonil, predlagal pa je ustanovitev sklada za nagrajevanje ustvarjalcev in oblikovalcev kulturne podobe slovenske Istre. Pobudniki nagrade so bili: pesnik Edelman Jurinčič, publicista Dino Kodarin in Milan Gregorič ter kulturni delavec Aldo Černigoj. Doslej so Kocjančičevo nagrado prejeli: Rožana Koštial, Jože Pohlen, Edelman Jurinčič, Marjan Tomšič, Luciano Kleva, Janez Kramar, Alberto Pucer, Nada Morato, Dario Marušič, Dušan Jakomin, Emil Zonta, Zvest Apollonio, Nelda Štok Vojska in Fulvia Zudič.

Med nagrajenci naj jih omenim le pet. Edelmana Jurinčiča, katerega pesmi so prava istrska arhaika, saj najbolj avtentično izražajo stoletno pezo istrske duše. Jurinčičeva poezija priča o tesnobi in nedoumljivi teži, ki tlačita Istrane. Alojz Kocjančič mu je svetoval, naj ne piše tako elementarno in težko, saj da so Istrani tudi veseli ljudje. A Edelman ga je zavrnil, češ da so takšni njegovi občutki, da smo Istrani včasih pač tudi takšni. In tako je Kocjančič sklenil, da je prav, če piše, kot občuti ...

Med nagrajenimi likovnimi ustvarjalci je Jože Pohlen, kipar, ki je odkril srednjeveške freske v hrastoveljski cerkvi sv. Trojice. Njegova veličina raste

iz trdne vraščenosti z Istro. Pojila ga je, nad naravo je bil otroško vznichen, Istrane je poveličeval. Vse, kar je privrelo iz njega, je posvetil Istri. Aristokrat po duhu je Istro čutil kot sveto deželo, ki jo mora ščititi in njene ljudi ozaveščati.

Pisatelj Marjan Tomšič je ustvaril istrsko inačico magičnega realizma, drugačnega od romanov južnoameriških avtorjev; v besedi nam je odkril čarobno Istro. in to vsem Istranom: na literarni oder je postavil Slovence z istrskega podeželja, jih umestil med meščane italijanskih mest in ob bok Hrvatom. S tem je dopolnil istrsko literarno fresko.

Alberto Pucer, zgodovinar in publicist, je opazil, da turistični delavci niso usmerjali turistov v zaledje. Ko je ameriški predsednik odslovil francoskega kuharja in si zaželel mojstra mediteranske kuhinje, si je Berto rekel, »če je tako, je anka istrsko zdravo«. Po receptih istrske kuhinje je povprašal pri nonah iz šavrinskih vasi, ki so pripovedovale, kako so v lonec vrgle, kar so imele v hiši pri roki, »malo tega ino unega, vsacega po malen ...«

Fulvia Zudič, likovna ustvarjalka in voditeljica skupnosti Italijanov v Piranu, je prejela nagrado v letu 2007. Na svečanosti ob podelitvi nagrade v piranskem Tartinijevem gledališču novembra meseca lani je bilo drugače kot prejšnja leta. Obiskovalci niso napolnili dvorane, v prvi vrsti niso sedeli Kocjančičevi nagrajenci iz prejšnjih let in na odru ni bila zapeta Kocjančičeva pesem, himna slovenskih Istranov.

Kakšno je poslanstvo nagrade

Piranska mestna knjižnica vsako pomlad, na obletnico rojstva Alojza Kocjančiča, na vrtu Kosmačeve hiše v Portorožu pripravi srečanje Kocjančičevih nagrajencev, s katerimi se pogovarja prof. Jasna Čebren. Seveda se ne more izogniti vprašanju, koliko se v Istri uresničuje slovenska identiteta in kako oziroma v kolikšni meri nagrajenci pri tem tudi sami sodelujejo. Pa še, ali se je po prejetju nagrade njihova pripadnost Istri morda poglobila.

Včasih se porajajo dileme, ali je šla nagrada v prave roke. Tudi nagrajenec Dušan Jakomin, škedenjski duhovnik oziroma »naš gospud«, po svojem delovanju najbolj podoben Alojzu Kocjančiču, je podvomil v pravilnost izbire. Tinjanski publicist Milan Gregorič pa je o nagradi zapisal: »Alojza Kocjančiča smo postavili na kulturni oltar slovenske Istre, ker je starosta slovenskega ustvarjanja v tem prostoru, ki je slovensko Istro dokončno pripeljal v slovensko literaturo, in ker je branil ogroženo slovenstvo. Pa tudi zaradi tega, ker je bil pokončen in se ni nikomur udinjal ali prodajal. Zato lahko nagrada z njegovim imenom odraža samo duhovno dediščino človeka, po katerem nosi ime. Vse drugo je zloraba (Vir: Slabosti in nujne spremembe Kocjančičeve nagrade, revija Oljka, Koper, 2006), kar je lahko osnovno vodilo bodisi pri podeljevanju nagrade kot tudi pri dopolnitvi obstoječih pravil. Žal pravila o podelitvi nagrade niso jasno zapisana, kar kaže na immanentno slovensko

negotovost in upogljivost, zato kar kličejo po posodobitvi, po spremembi! Razvrednoten je namreč smisel nagrade, treba bi jo bilo ponovno, tokrat bolj jasno in nedvoumno osmisliti, opredeliti njen namen in smoter. Začeti bi bilo treba s samim Kocjančičem, s tem, kar je hotel s svojim delom doseči. Vprašati bi se bilo treba, ali je tisto, za kar si je prizadeval Kocjančič, danes anahronizem, ali je poslanstvo, ki si ga je zadal, danes že preseženo ... Po mojem še ni; Istra je še vedno večnacionalna, kar še vedno predstavlja posebno draž in vrednoto. Prav je, da vsak narod neguje svojo podobo, tudi Slovenci. Nagrajevanje je ena od spodbud za delo. Slovenci imejmo Kocjančičevo nagrado, Italijani imajo nagrado Istria nobilissima (te nagrade ni prejel še noben slovenski Istran). Morda ustanovijo svojo istrsko nagrado še Vlahi, Albanci in Bošnjaki, Istrioti, Labinjani, Vodnjanci ...

Istra ima nagrado Fulvia Tomizze, s katero že spodbuja in nagrajuje različnost pa čezmejnost, kakor je bil tudi sam pisatelj Fulvio Tomizza nadnacionalen. Ni mogel drugače, saj je bil po kulturi Italijan, po krvi Hrvat, mladost je preživel v Kopru, živel med Hrvati, Slovenci in Italijani. Vse niti njegove biti so bile drugačne, vse enako ljube, sprejel jih je zvedavo in spoštljivo. Fulvia Tomizzo tržaški Italijani niso imeli v čislih, ker je namesto sovraštva sprejemal in spoštoval drugačnost. Slovenci smo ga počastili s prvo mednarodno nagrado Vilenica. Nikogar od slovenskih istrskih ustvarjalcev niso na italijanski strani tako počastili, čeprav ni dvoma, da bi si nagrado kdo zaslužil.

Krepitev slovenstva v Istri

Ob podelitvi po slovenskem istrskem pesniku Alojzu Kocjančiču ne naključno imenovane nagrade nekaterim ustvarjalcem, ki sodijo (pretežno) v italijanski kulturni krog, se torej skoraj nehote odpira vprašanje, komu je pravzaprav namenjena oziroma zakaj smo jo ustanovili. O visoki kakovosti dela vseh nagrajenih ni dilem. Toda kako bi odgovorili nekateri nagrajenci, če bi jih Čebrova, recimo, vprašala, ali menijo, da s svojim delom v Istri krepijo slovenstvo; kot denimo prav zadnja nagrajenka, ki ji nihče ne odreka vrhunskih stvaritev na likovnem področju, kakor tudi ne velikih zaslug pri ohranjanju in tkanju multikulturnih, multietičnih identitet našega prostora ter kulturnega sožitja (za to bi lahko prejela Tomizzevo nagrado!), zagotovo pa s svojim delovanjem ne krepi slovenstva v Istri. Kako tudi bi, saj bi s tem zanikala svoje italijanstvo! Od Fulvie Zudič nihče niti ne pričakuje krepitve slovenstva in Alojz Kocjančič ni njen vzor. Temeljna razlika med njima je jezik, osnovno kulturno bogastvo posameznega naroda, iz katerega izhajata. Zudičeva, denimo, si seveda zasluži nagrado, a drugačno od Kocjančičeve, saj nam Slovincem odkriva in približuje bogastvo beneške meščanske kulturne zapuščine, ki jo najdemo na vsakem koraku po piranskem tlaku. Kocjančičeva nagrada pa naj bo namenjena tistim, ki prispevajo h krepitvi slovenske identitete v Istri, dolgo zapostavljene, zanemarjene in celo zaničevane. Recimo

Milano Gregoriču, ki mu je bila Kocjančičeva nagrada, najbolj prav po zaslugi nekaterih politikov iz vrst italijanske skupnosti, leta 2006 odtegnjena! Pa čeprav je eden najbolj vnetih zagovornikov slovenstva v Istri, z bogato publicistično bero o Istri in njenih ljudeh, z bogatimi čezmejnimi stiki (npr. s tržaškim publicistom Paolom Parovelom). Slovenstvo je v Istri dobilo svoje mesto v javnosti šele po drugi svetovni vojni, prej ga ni bilo. Istrsko slovenstvo (v marsičem se identificira s šavrinštvom, ki se je šele v zadnjih desetletjih našlo v slovenstvu oziroma se identificiralo s slovensko nacionalno zavestjo) pa je svojo pravo veljavo dobilo šele po osamosvojitvi (tudi z ustanavljanjem zgodovinskih raziskovalnih inštitutov in fakultete za humanistiko). Zato ima Kocjančičeva nagrada s svojim prvotnim namenom vzpodbujanja slovenske kulturne ustvarjalnosti še vedno svoj smisel. Nagrada se lahko rodi tudi iz občutka ogroženosti, v bran neke posebnosti, ki se jo čuti kot dragocenost. Da se ohranja, mora imeti narod svoj miselni svet.

Nagrada ohranja zdravo razdaljo med narodi, ki bivajo v istem prostoru, razdaljo, ki je potrebna, da en narod ne zatre drugega. Slovenski Istrani so si izbrali Alojza Kocjančiča za svojega narodnega očeta, njega, izobraženca, dušnega pastirja in pesnika. Ne bogataša, ne vojaka, ne politika. Njega, ki je branil slovenstvo, ko je bilo ogroženo, in ki se ni nikomur udinjal. Z njim so se istovetili, zrcalil je njihovo bit. Bi si danes izbrali koga drugega?

VLOGA KULTURE V TOTALITARNEM REŽIMU

Danes je svetovni dan pesništva. Vem, prebrati bi morala pesem. Pa bom raje spomnila na Osipa Mandelštama, ruskega književnika, ki je pesnil resnico in zato umrl v stalinističnih zaporih leta 1938. Povabila bi še k branju mednarodne konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, opozorila bi na zapisano svobodo razmišljanja in govora.

Leta 1933 je Osip Mandelštam napisal pesem zoper Stalina, zoper

*Gorjanca iz Kremlja ... Osetinca,
ki so njegove besede zveste kot krogle
in ves čas godrnja in zmerja
ter kuje ukaz za ukazom.*

Takrat so vsi razmišljali in šepetali o tem, kar je napisal, in tako pesem ni prehitela svojega časa. Prehitevala je samo zavest vladajočih krogov in tistih, ki so jim služili. Tudi lokalni časopis Portorožan, ki ga sedaj ni več, ni prehiteval časa. Le na glas je povedal, kar so piranski občani šepetali. Portorožan je imel isto poslanstvo kot poezija. Grški pesnik Vegenas je zapisal: Poezija je želja po preseganju omejitev. Osip Mandelštam pa: Poezija se loči od avtomatične govornice po tem, da nas budi in meče pokonci na sredi besede.

Tedaj se beseda izkaže za precej daljšo, kot smo mislili, in spomnimo se, da govoriti pomeni biti zmeraj na poti.

Svobodno izražanje mišljenja se je po ukinitvi časopisa pretočilo v krožna elektronska pisma, ki izdajajo, da je vročih tem brez števila, da je bil Portorožan še prešibek glas ljudstva in je uspel razkriti le delčke nečednosti lokalnih oblastnikov. Pirančanki Zori, ki si je drznila kritično spregovoriti, sem napisala:

»Draga Zora, ti si upaš kritizirati? Ukinili te bodo kot Portorožana! A nič zato, na velik list si zapiši Gandhijeve besede: Najprej so nas ignorirali, potem so se nam smejali, potem so nas napadli, na koncu smo zmagali.«

Kritični dialog je potreben. Ljudje na občini so v službi ljudstva, plačani so, da urejajo zadeve za nas, občane. Vedeti morajo, kaj hočemo. Morajo nas poslušati. Nimajo pravice biti pokroviteljski, ne smejo misliti namesto nas. Mi jim lahko povemo, ali delajo prav ali narobe. Nismo jih izbrali, da nam gospodarijo, ampak da nam služijo! Ne, da nas utišajo, ampak da nas poslušajo. Oblast, ki utiša ljudsko glasilo, ni demokratična, je diktatorska. Sedanji občinarji dopuščajo prostovoljstvo na vseh področjih razen na enem. Lahko pojemo, kvačkamo, telovadimo, kuhamo, slikamo, plešemo in molimo. Že branje je nevarno (v Luciji, največjem kraju v piranski občini, ni javne knjižnice!). Kritično razmišljati javno in naglas pa ne smemo. Pelje v prevratništvo. Skratka, občinarji pravijo – vi delajte, mi bomo razmišljali! V naši družbi služi kultura kot krinka.

VELIKONOČNA PESEM

Pravi, da sem zaklad,
veliki brat.
Pribija me na križ
in moja duša leti,
smeji se v megli.
Ne vidi je
veliki brat.

Danica Lapanja Kekič^v

Rodila sem se 17. decembra 1940 v Zagorju ob Savi materi Mariji in očetu Antonu. Po vojni sva ostali z mamami. Poskrbela je, da sem imela lepo otroštvo. V času obveznega šolanja sem obiskovala glasbeno šolo, pevski zbor, literarni krožek, sodelovala v ŠD Partizan ter pisala pesmice in igrice.

Po končanem šolanju sem se preselila v Piran. Sodelovala sem na raznih prireditvah. Končala sem bolničarsko šolo, kasneje medicinsko in podiplomski študij za avdiometrista. Delala sem v Splošni bolnici koper, enota Piran, zadnja leta pa v novi bolnišnici v Izoli. Leta 1990 sem se invalidsko upokojila.

Imam dve hčeri, tri vnuke, enega pravnuka in razumnega moža. Rada opazujem vse, kar se dogaja okoli mene. Pišem za svojo dušo. Zapisanega se je nabralo veliko. Vesela sem, da sem se vključila v LIKUS, kjer delujem od leta 1995. Sem tudi aktivistka RK Piran in Društva upokojencev Piran.

KRIVICA

Kje moj oče je pokopan,
rada bi vedela
iz leta v leto,
vsak dan.

Mu svečko bi prižgala
in z njim pokramljala.

Toda groba ni,
ni njegovih sledi,
ki bi mi dušo olajšali.

Svečko ob tvoji sliki prižgem,
mislim, mogoče ti vidiš me,
jaz pa tebe ne.

Ali sedaj sta skupaj
z mamó nekje
in ugotavljata,
koliko krivic na zemlji je.

Nisem pa edina
ostala sama,
tolažim se, vse bo
zgodovina zapisala
in rodovom resnico razodela,
da bo bodočnost
bolj pravična in vesela.

PROSTOVOLJKA

Je leto prostovoljcev,
cel svet ga že slavi,
saj še kako je zaželjeno,
da med prostovoljci
v RK Slovenije smo tudi mi.

Če ozremo se po svetu,
pa tudi tu pri nas,
vedno več potreb je,
ponuditi roko
človek človeku, pa čeprav za kratek čas.

Kar obstaja svet,
veliko vojn je že divjalo.
Pa tudi še sedaj viharjev ni prav malo.

Katastrofe vsak dan so na pohodu,
ni čudno, da človek obupuje
in si z omamo življenje oblikuje.

Se mafija krepi,
za revne pa še kruha ni,
še dobro, da so humanitarne organizacije,
da v njih prostovoljcev vedno več deluje,
to dober znak je za vse,
saj prostovoljec je le človek,
ki sočloveku ob strani s stiski je.

SPOMINI OSTAJAJO

Kar nekaj mesecev je trajalo,
ko opravljale smo delo to.
Humanost vodilo nam je bila
in pohvala predsednika skupščine nas je spodbujala.

Sekretarka mlada
povsod je pomagala
in z vsemi rada sodelovala,
čeprav bi bilo boljše,
da bi v miru svojega otroka dočkala.

Aktivisti pa paketi gor, paketi dol,
artikli sem, artikli tja,
da že vrtoglavica nas je obdajala.
Prahu, vonjav zaužile,
pa vseeno nismo me klonile,
le nekaj litrov kave smo popile.

Malokdo to delo videl je,
a zamerit se nikomur pač ne sme,
ker vsak probleme po svoje videl in doživljal je.

Navodila vsa republiška
dosledno so se izvajala,
zahtev beguncev polno je bilo,
še dobro, da tako je šlo.

Hrvaška vojna socialno krizo našo ublažila je,
ker želja po miru premaga pač vse.
Krajani naši k nam sedaj prihajajo,
se tožijo, pojamrajo, pa za pomoč poprosijo.

A nikoli in nikdar
za vse ni bilo prav.
Zato vsi s skupnimi močmi
poskušajmo olajšati stvari.

Vsem za kolegialnost hvala,
pa za poštenost, skromnost,
ki vas je obdarovala,
da humanost bi v vseh ostala
in spomine večne zapisala.

Ne iščemo pohvale in darila,
saj dejanja bodo sama spregovorila,
da v naši organizaciji je res delovala
morala in nesebična sila.

BURJA

Zakaj burje bi se bali,
saj nam prijateljica je,
očisti nam drevesa,
s streh pomete vse.

Pleše na cestišču,
pleše nam v laseh,
se poigrava z nami
in ima nasmeh.

Počisti vso nesnago,
odganja nam bolezen
in vse to kar brezplačno,
ko poje dan in noč.

Zato le pihaj burja, prijateljica ti,
nikoli se ne jokaš
in rada obiskuješ
domove in ljudi.

O, burja razigrana
zbudiš zaspance ti,
ker rada bi se igrala,
da ne pozabimo te mi.

FIESA

V Fiesi sem bila,
ob morju se sprehajala.

Pogled na morje in planine,
tišina z menoj vse naokrog.

Morje mirno, gladko je,
ladje na njem ne vidi se.

Lepota, mir ob sončnih žarkih
mi polnita dušo in telo.

Kako je lep jesenski čas,
prinese nasmeh, veselje na obraz.

SOLINE

V dolini sečoveljski
soline leže,
obdane od morja
in hribov so te.

V bazenih so kupčki
kristalne soli,
ob sončnem zahodu
se vse zablešči.

Solinarji grabijo,
nakladajo sol,
z vozički po tračnicah
jo prevažajo kakor zlato.

Tišina in veter
za družbo sta jim,
tu in tam
ptiči preletijo nad njimi.

Naravno bogastvo,
ki dano nam je,
posebnost
je naše primorske zemlje.

Ko veter zapiha
iz portoroške smeri,
iz Droge se vonj po kavi
nad soline spusti.

Ko odhajaš domov,
razmišljaš o njih,
v mislih se vračaš
k njim ves tih.

PIRAN

Že sonce zahaja,
veter pihlja.
Barka po morju
v pristanišče pelja.

Oboki na obali,
nad njimi cerkev sv. Jurija.
Obzidje na vrhu,
pogled na Piran žari.

Obala moja, najlepša si ti,
posebno ko sončni zahod te krasi,
svetilnik na oglu
pove mi zdaj vse,
Piran, naše mesto
pogled nanj odpre.

Živahno je v mestu,
Bernardin vidi se,
za njim pa Portorož,
to že drugo mesto je.

Se morje nemirno pojavilo je,
v pristanišče hitro odpeljemo se.
Piran, lepo mesto, rada te imam,
za vse na tem svetu ne grem drugam.
Portorož je drugačen, prav lep je kraj,
a jaz raje v Piran grem zopet nazaj.

Ondina Lusa

Sono Ondina Lusa, nata a Parezzago (comune di Pirano) il 5 gennaio 1941. Da anni mi dedico alla ricerca nell'ambito del nostro dialetto ed all'espressione letteraria.

Nell'ambito degli incontri organizzati dalla Biblioteca civica "Lecture aperte", dedicate alla poesia, nel 2006 e nel 2007 ho avuto occasione di leggere le mie "Emozioni dell'attimo fuggente".

Alcune "Emozioni" sono state pubblicate nel 2003 sul mensile "il Trillo" edito dalla Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" di Pirano con lo pseudonimo Donna Luisa. Inoltre due "Attimi d'emozione" sono state pubblicate sulla rivista Paralele n. 8 nel 2004 con la traduzione in lingua slovena di Marko Kravos per il 26. Srečanje tujejezičnih avtorjev, ki živijo v Sloveniji.

Nella serata dedicata alla donna, 9 marzo 2005 - Versi e Musica - alla Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" di Pirano ho presentato alcune "Emozioni".

Un "Emozione" è stata pubblicata sul periodico "Lasa Pur Dir" - El mar de Piran del marzo 2007.

EMOZIONI DELL'ATTIMO FUGGENTE

Profumo di amicizia
il mio tempo espande.
Brezze di sorrisi
accarezzano lo
scandire di attimi
profusi a rinverdire
la nostra
preziosa stagione.

...

Sorge la luna
al di là della collina
e tu arrivi fresca
d'aria di bosco.
Ride la tua figura
nella scia notturna
e si plasma nella mia anima
come un fiore
appena sbocciato.

...

Camminare
sui sentieri
allacciati
dalle ombre dei pini
sentirsi
freschi e frementi
con il danzar delle ore:
tu ed io
nell'eternità
dei nostri passi.

...

Rido della tua ingenuità
cerchi di afferrarmi il mondo
e non ti accorgi
che il mio mondo sei tu!

...

Pirano

Ridente tra scorci
di bianche nuvole
respiri nel mio animo ...

sollevi immagini
di avi tra il frusciare
di sibili di vento ...

intrecci pensieri
armoniosi nelle
silenti calli ombreggiate
di cari ricordi ...

... e il mare mi trascina
in orizzonti infiniti
con il tramonto del sole.

...

Al chiostro

Le note dell'arpa
e del clarinetto
si librano nel chiostro
gremito di gente.
Nei quadri esposti
i colori dei fiori
emergono spensierati.
Nel cielo aperto
volteggiano i gabbiani
sembrano danzare
in note sublimi.

Marko Matičetov

Moj življenjepis se začne, ko sem začel pisati pesmi. To je bilo leta 2002. Osemnajst let prej sem se rodil, štiri leta kasneje pa izdal pesniško zbirko V vsaki stvari je ženska pri KUD-u France Prešeren. Pesmi, objavljene v tem zborniku, so plod novega pisanja.

RDEČA LUČ

Sedimo za mizo in obiramo
tistega, ki ga ni zraven.
Ko vstanem in grem,
bi bilo lahkomišlno reči,
da ne obirajo mene.
Začnejo na površini, pri koži.
Potem se lotijo mojih lenih kosti.
Za njimi pridejo na vrsto notranji organi.
Občasno opita jetra.
Občasno zakajena pljuča.
Pri srcu se jim zatakne.
Rdeča luč, ki utripa,
jim ne pusti zraven.

DVA

Prah sem na mavrici tvojega diha

Dane Zajc

ko ji daje samega sebe
ko mu daje samo sebe
ko sta dva eden v drugem
ko si je bližina blizu
ko čas gre iz časa v čas
ko si je bližina daleč
ko ji jemlje samega sebe
ko mu jemlje samo sebe
ko sta dva eden brez drugega

DVE POLOVICI

ko je ljubezen končana
pred samim začetkom
ko razpade na dve polovici
ki se med sabo ne ljubita ko bi ljubil
bi tvoja polovica ljubila drugo
a je druga ne ljubi
bi druga polovica ljubila tvojo
a je tvoja ne ljubi
ko je ljubezen samo upepeljena iskra
na pogorišču bližine

DVE MORJI

sta dve morji
je eno žensko drugo moško
je med njima kopna samota
le redko (ko se srečata na odprtem)
se moško morje zlije v ženskega
se žensko morje zlije v moškega
sta dve morji zlit
v eno morsko ljubezen
(sta dve morji morje)

DVOJE UST

so usta iz dvoje ust
ko nimata več vsak svojih
ko jih ne potrebujeta
ko ena usta govorijo besede za oba
uslišane neizgovorjene besede

KO JE

Ko je, je.
Ko ni potrebno spoznavanje,
da njeni prsti najdejo tvoje.
Da tvoji najdejo njene.
Da se ne iščejo.
Da slej ko prej usta
se ust dotaknejo.
Da se ne čakajo.

RIO*

ga spoznaš če si z žensko

mesto januarske reke
v njegovih bokih od sambe
v njegovih peščenih prsih
pod valovitimi prsti morja
v njegovih sladkornih očeh
ki so njene
a tvoje

GREŠ

greš
po mojih prstih ki pišejo

grem
po tvojih licih ki berejo

pišem
kar bom v pesmi pisal pišem

bereš
kar boš v pesmi brala bereš

*Mesto Rio de Janeiro, v slov. prevodu mesto januarske reke, kamor sem šel novembra 2007 in tam našel poezijo.

Zora Mužinić

Od rojstva živim v Piranu, s Piranom in za Piran.

PIRAN SANJA

Igor,
se trilček še pojavlja v naših sanjah?
Verjameš slutnji,
da so tisti drobni koraki,
ki kopitljajo v zimskih nočeh, njegovi?

Meniš,
da se izogiba naših ulic,
odkar v Piranu ni družine Tartini?

Zakaj otrpnemo ob dotiku peruti,
je to strah
pred angeli ali demoni?

Tipamo za lučjo.
Medtem svetilnik na Puntì pošilja poljube namesto nas.

Špela Pahor

Špela Pahor, rojena leta 1959, od rojstva živi v Piranu, kjer je končala osnovno šolo in gimnazijo. Po letu bivanja v Parizu je vpisala študij etnologije in francoščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Končala je tudi študij na Teološko pastoralni šoli v Kopru, ki deluje v okviru Teološke fakultete v Ljubljani. Zaposlena je v Mestni knjižnici Izola kot mladinska knjižničarka in pravljíčarka.

Zbira življenjske zgodbe in pravljíce. Del gradiva, ki ga je na terenu v slovenski Istri zbrala skupaj s prijateljico Marino Jurkota, je bil objavljen v knjigah *V deveti deželi - sto slovenskih pravljíc iz naših dni*, *Mrak eno jutrnja ter Slovenske povedke 20. stoletja*. Pravljíce tudi prevaja iz italijanščine, francoščine in drugih jezikov. Prevodi njenih pravljíc so bili objavljeni v revijah *Mavrica*, *Ciciban* ter v etru na *Radiu študent* in *Radiu Slovenija*. Je mentorica študijskih krožkov *Svet v dlaneh - skozi druge kulture spoznavamo sebe* ter *Pravljíce za VDC* in druge. Sodeluje pri pripravi oddaj *Istrski portreti* na *Radiu Trst A*. V knjigi *Srečanja v Pirana* je zbrala 23 življenjskih zgodb nekdanjih in sedanjih Pirančanov. V okviru Kulturnega društva *Peter Martinc* iz Koprja vodi začetne tečaje francoščine za otroke. Rada uči, piše in pripoveduje pravljíce. Ljubi drevesa in morje.

DUET

Črn pajek je v kotu
zlato nitko predel,
bel metuljček je na cvetki
medičico jedel.
Moja ljuba mi je rekla,
da me rada ima
in potem k potoku
je po vodo šla.
Bel škrjanček je na polju
lepe pesmi pel
in moj dragi mi je rekel,
da bo mene vzela.

POLETNI DEŽ ALI RAPSODIJA ZA ŠKORNJE, ČOFOTANJE IN PELERINO

Na ulicah preproga
iz pisanega listja.
Kapljice dežja
v malih plitkih lužah.
V vsaki kapljici oblak
in iskra sonca.
Pisani dežniki,
otroci čofotajo,
ulice umite,
topel vetrič gre.
Na sivem morju rahli kodri,
bela jadra v dalji.
Rožnato nebo z oblaki,
srebrna sončna cesta.

BLIŽA SE NEVIHTA

Galeb na ugasli ulični svetilki
in bliski parajo nebo v daljavi.
Oddaljen grom se sliši izza obzorja,
osamljen deček kopa se kraj morja.
Odsevi mestnih lučk v sivih valovih,
iz mesta zvoki jazza in deklice,
ki se večera veselijo,
in mamice, ki božajo otročke,
dokler ti sladko ne zaspijo.
Galeb na ugasli ulični svetilki
in ladja polna lučk v daljavi pluje,
nebo postaja črno in grozeče.
Moj ljubi nove sanje snuje.

BELA CESTA

Bela cesta za vasjo.
Hišica na malem polju.
Bele zvezde v vesolju.
In za hiško dva vrtička.
Lužica v obliki ptička.
Bel oblček čez nebo.
Bela muca med potjo.

TEBI

Zvezdice v očeh,
prešeren smeh,
pesek v dlaneh.
Trmica v pesteh,
nenaden mali jok,
tih vzdih in stok.
To si ti, moj otrok.
Radosten in smel
iz maternice kliješ,
se v dušo preliješ,
plaziš se po meni.
Srce polno hrepenenja,
oko modro nežnega zrenja.

V PARKU

Stari mož na klopici v parku
liže sladoled.
Gospa je svojo plašno belo muco
peljala na sprehod.
Pod drevesi sedita ženički
v domačih haljah in klepetata.
Sonce pripeka, ptiči so potihnilo,
le grlici se spreletavata
nad praznim otroškim igriščem.
Mimo pripelje kolesar,
nekdo je tu s svojim psičkom.
Pozno popoldansko zatišje
pod košatimi zelenimi drevesi
in med pisano pobarvanimi bloki
z velikimi okni spalnic,
ki gledajo na vrt.
Dedek še liže sladoled,
muca je še v travi
in gospe sta še na kamnitem zidku.
Vstanem s klopcice,
stresem drobtine s krila
in se odpravim po razruti kamniti potki
popoldanskemu soncu naproti.

MOJ LJUBI

Moj ljubi je lep.
Ima črne oči in
vranje črne lase.
Velik je in močan,
varoval me bo hudega.
Njegova polt je temna,
ima biserno bele zobe
in topel nasmeh.
Ko me pogleda,
postanem mehka
in trepetam,
drhti mi telo.
Moj ljubi je lep.
Ima črne oči.

DEKLICA S POJOČIMI LASMI

Sanjam ... sanjam ...
Sanjam deklico s pojočimi lasmi.
Hodi po pšeničnem polju
in nabira rdeči mak.
Bleda luna na obzorju
skrije se za bel oblak.
Ljubim ... ljubim ...
Ljubim deklico s pojočimi lasmi,
ki na travniku zelenem
mirno, tiho spi.

Maria Palaković

La sottoscritta Maria Palaković, nata il 27. 10. 1930 a Sbandati-Žbandaj presso Parenzo, ho frequentato l'elementare italiana a S. Domenica di Parenzo. Vivo a Pirano dal 1960 e da allora sono attiva nella Comunità degli Italiani »Giuseppe Tartini« (già Circolo Italiano di cultura) dove ho collaborato in vari gruppi artistico-culturali. Ho svolto mentoraggio per 23 anni nel gruppo »maglia-uncinetto«, ho prestato aiuto nella filodrammatica, per la quale ho composto anche un bozzetto intitolato: »Cicole-ciacole e tanto lavor«, portato in scena nel 1991. Ho frequentato il gruppo di pittura e da diversi anni mi occupo del mantenimento dei contatti tra la CI e i soci ultraottantenni.

Da più di tre decenni svolgo attività letteraria; ho preso parte nell'ambito dell'organizzazione sindacale piranese e nel gruppo letterario della CI.

Ho preso parte a vari concorsi letterari nell'ambito della comunità nazionale, a livello sloveno e oltre confine, ricevendo vari riconoscimenti. In diverse di queste occasioni sono state pubblicate le mie poesie.

Ho partecipato regolarmente ai concorsi letterari amatoriali delle nazionalità in Slovenia e agli incontri delle nazionalità organizzati del Ministero per la cultura. In quest'ambito alcune delle mie poesie sono state tradotte in sloveno e pubblicate da riviste, quali lo Zbornik, l'Informator, Paralele e Naj pesem pove. I miei lavori sono stati pubblicati anche da altre riviste, periodici e giornali: Lasa pur dir, Il trillo, La voce del popolo, Primorska srečanja, Fontana, Delegat Iplas, Incontri culture S. Liberale 97 - Treviso, Associazione d'Europa P. Tomažič - Treviso.

Ho preso parte a nome della nostra CI con lettura di mie poesie a svariate manifestazioni in Slovenia, Croazia e Italia a trasmissioni di Radio e TV Capodistria ed inoltre ad iniziative organizzate dai sindacati aziendali del Comune di Pirano.

Radio Capodistria mi ha dedicato anni fa una puntata della trasmissione »Acquarelli Istriani«.

TRADIMENTO

Vita sei bella,
crudele pure sei.
Da bambino brillava la gioia
negli occhi miei.
Vita di luce,
vita di successi,
vita d'orgoglio,
vita chiara e pulita,
così ti voglio;
vita rosa ti sognai!
Vita diversa
dura, amara
e scura
ti dimostrasti.
Facendo la solita passeggiata
il destino mi fece incontrar
»l'amico« che ha voluto tradirmi.
Da quel dì
gli occhi miei non brillan più
turbidi,
stanchi,
da un velo coperti,
con fatica li tengo aperti.
La mente mia cader mi fa
profondo nella fantasia.
Così mi trovo solo seduto
sconvolto
su una scalinata,
aspettando da qualcun aiuto;
o continuar negli incubi della fantasia
o guarir mi farà
per ritornar in mia serenità.
Aiutatemi amici...
così son ridotto,
un corpo vivo
senza vita,
causa di quella maledetta
prima sigaretta.
»All'amico« ho creduto
la falsa sigaretta ho fumato,
così ho continuato;
pungermi ho dovuto;
»Amico« mi domando

perché non capisci?
con una falsa sigaretta
un giovane innocente
rovini e tradisci.

PAURA DELA VECIALA

La veciaia me fa paura,
più che la morte.
Tuti i mali in veciaia
te vien trovar,
no ti rendi più,
a tuti te par de intrigar.
Poco i te bada,
no ti ga con chi,
far la ciacolada...
Con ti stesso intrigà,
stanco e svoià,
pian - pian
ti te seri dentro de ti,
senza contarghe più a nesun
la tua delusion.
Per testa te pasa de tuto,
e ti pensi...
solo che brutto,
quando ti ga lavorà,
sgobà e sacrificà.
Come ti sta lasando la vita
drio de ti,
solo tuto sfinì.
Così ti speti...
la tua ORA
che bati.

EL LAVOR XE VITA E AMOR

Grazie disi
se lavorar ti devi.
Se ti lavori
ti rendi,
se ti rendi
ti produsti,
se ti produsti
ti guadagni,
se ti guadagni
ti magni,
se ti magni
ti vivi,
se ti vivi
ti godi,
se ti godi
ti fà goder,
se ti fà goder
xe vita,
se xe vita
xe anche amor.

PARLIAMO DEL SALE

Con l'acqua benedetta
sul capo del bambino
e in bocca il sale
dalle mani del sacerdote
il battesimo vale.

E nelle tradizioni, si sa di certo
che all'ospite
del sale
viene offerto.

La cucina senza sale
è come l'estate senza sole;
infatti, senza sale in cucina
chi gusta la minestrina?
Sono luoghi

dove la tequila vien bevuta,
ma senza sale
non è gustata.

Come il leone,
re della foresta,
o l'aquila
in montagna la regina,
il sale sovrano delle spezie
a tavola è in cucina.

Se il sale
si fa prestare,
non restituito
porta male.

Non spandere
il sale
perchè?!
porta lacrime.

Non infine, e non a torto
dice un detto, a tutti noto;
che
dove scarsa e l'intelligenza,
di sale la zucca ne è quasi senza.

Rispettiamo le saline,
madri di tutte le cucine.

Però ci son dei mali
nemici del sale,
ma tu non prenderla
la pena non vale,
se vuoi che passi
la malattia,
non usarlo
e mettilo via.

Ancor tanto
del sale
ci sarebbe da dire,
però mi fermo qua
con tanto rispetto
e voglio finire.

SALINE DE PIRAN

Qua a Piran
gnanca de conto
se rendemo, la natura
co l'aiuto de l'omo
ne ga da,
che de tanti secoli indrio
gavemo redità.

In està, le saline
Una bela bianca pianura
le fà,
con tanti montisei
de sal bianco
cristalizà
che la vale de Sisiole
le ga sempre adornà.

Sta pianura
xe come un bianco linsiol
pien de ornamenti,
che la natura
ga ricamà,
ma qua gnanca
la man de omo
no ga mancà.

Xe i bei argini
per caminar,
cavedini,
mulinei
e tante case
qua e là
sparmisade
per i salineri
che le par
dei grandi
castei.

I salineri in ste case
in caldo està
i vivi i lavora
con dentro duti i ordegni,
pronti per ogni giorno

andar sfadigar.

Po' xe le piante le creature
che no se pol smentigar,
i usei che solo qua i vivi,
ai lavoradori
soto el sol che scotà,
brostolai e duti sudai
sti useleti col sò dolse fisciar,
compagnia i ghe vol far.

In questo logo
cresi anca
dei bei fiori celesti,
che no se li devi
proprio per gnente tocar,
se pol goderseli
solo che a guardar.

Su le saline
saria tanto de dir,
che sta carta
xe tropo picia
per in dò parole
poder duto
contar.

Insoma a ste saline
bisogna volerghe ben,
rispetar
e far de duto,
che tanti secoli ancora,
le devi durar
e ala xente
darghe de lavorar.

BAMBINO CORAGGIOSO

Bimbo!
Piccino son, piccino,
all'asilo me ne stò.
Mamma mia
in braccio al mattino
presto, presto
mi portò.
Sentite:
il caldo mio lettino,
con fatica abbandono.
Stanchi...
molto stanchi
sono gli occhietti miei.
Sapeste solo
quanta nanna ancor farei!
Però...
un pò di coraggio
si che l'ho.
Così è!
Mi consolo
no, non
son mica solo!
Tanti bimbi mi aspettan,
tutti assieme,
in compagnia
un bel girotondo
ci facciam.

Siniša Vinaša Pešič

Siniša Vinaša Pešič je rojen v Zaječarju leta 1966. Njegove korenine segajo na Norveško, v Srbijo in Rumunijo. Kot renesančna osebnost, ki v sebi združuje različne profesionalne poklice, je pisatelj, psiholog za izobraževanje odraslih, pantomimik, fotograf, ... Napisal je osem knjig, med katerimi so v slovenskem prevodu Jožeta Sajeta in Karmen Dobrile izšle tri: *Ko bi ...*, *Metulj*, nesmrtna igra in *Vse svoje nosim s sabo*. Po več kot dvajsetih letih pisanja je vendarle dojel, da lahko tisto najlepše, kar bi rad povedal drugim, najbolj iskreno izrazi brez besed. S pantomimo, neverbalno igro, se je začel ukvarjati leta 1996 in zaključil petletni študij v Studiu za pantomimo in mimo Andres Valdes, ki temelji na metodologiji svetovno znane pariške šole Etienn Decroux. Povsem se je poistovetil s svojimi izrazito duhovitimi predstavami. Je tudi vodja Ljubljanskega mednarodnega festivala pantomime (LIMF). Sodeloval je na več mednarodnih srečanjih pisateljev. Kadar mu ob ustvarjanju in potovanjih ostane čas, se ukvarja še s pedagogiko.

...

Obukao sam se, uzeo novac i izašao iz kuće. Otišao sam po velikoj letnjoj vrućini na pijacu i kupio jednu veliku lubenicu. Doneo sam je nekako kući, oprao je, uzeo veliki nož i na baštenskom stolu u hladovini rasekao na polovinu, pa onda skroz na kriške : - mušice, ose, jedite!!

...

Usnicama s ukusom najmoćnijih sokova ljubiš i ubijaš. A onaj, rekla si, k'o od srčanih udvarača prvi preživi, postaće tvoj izabranik, princ svetle magije koja najdublje dodiruje.

Sakupljam morske kamenčiće, da bih jednog dana u budućnosti napravio svoje sopstveno more. Od požudnih uzdaha i rajske svetlucave vasiona.

I ako me ubiješ, učini to nežno, kroz snove ... Kao da me samo prosvetljenje odvede.

...

PRIDEM TAKOJ!

Volim da budem odsutan i sam, mada neki ljudi baš žele moju potpunu prisutnost i budnost, zatim prijateljsku odanost i nesebično predavanje. Jednostavno rečeno - žrtvu.

To je, ustvari, sasvim u redu, samo mi ponekad dođe, da bih nekako ipak, možda jedan trenutak bio sam. I ako mi to vi ne date, ne dopustite, svejedno je - ukrašču ga u sred belog dana, u vatrenoj žiži rasprava, svađa ili poljubaca. Reći ću jednostavno: Samo moment, molim!!, i izgubiću se u neku beskonačnu prijetnost, bar za tren.

...

O, vaši ružičnjaci, svih boja, evo već su propupeli! A i lale su vam netaknute, još uvek ih niko ne dodiruje i ne bere.

Psst!, čutite. Samo tiho ... Vaša tajna duboko spava i čeka princa da je probudi, proslavi, da je okiti i odene, a zatim je, u nepovrat razodene.

Đurđevci miomirisa na sve strane, a vi nagi u sred svoje sobe, koja je na sred vašeg vrta, sad već potpuno rascvetanog. A lale(!), dal' to sanjate, lale vam još niko, niko ne zaliva! I zumbuli u vašim nedrim jedrima, u utočištima tim, svojim lepotama privlače znatiželjne i žedne. Al' vaše skute, u zbilji, niko da pokuša da naslika ili protumači.

O, obećana ljubičice, dozvolite da budem skroman pratilac vaše živahne pojave? I tako dok vas pratim, nek se sve međ' nama dešava po meri vaše sopstvene želje! Pomognite mi samo, da razumem kakav bi trebao biti lik tog vrtnara, kome je od samog neba dato da kreše i uređuje latice ovog bujnog vrata?!

...

... Nemate pojma koliko ste lepi, ali verovatno nisam “ja taj”, koji će Vas u to i “ubediti”!! Ljubav nije svetlucavo bela samo na samrti već i na svom rođendanu, premda ovaj put ne znamo šta je po sredi. Uzavrla nestrpljivost nam ne dopušta ni časa razborita suda! Jer maske naših tempiranih srca, preživeti mogu uzbuđenje tek do izvesne granice ...

Istina je, skromnost meni nije data i zbog toga će te uzalud oblake grliti, s' istim pokušajima, da ih svojim raskošnim mirisima zrele žene privučete i zarobite u lance, u svoju kuhinju. Sve je to isto, jedino nam očaj iz dana u dan menja oblik, prurušavajući svoje strašno lice pošteduje nam život, smatrajući našu zaljubljenost, energijom iznad svih ostalih.

...

Sunce svakoga dana zalazi na istom mestu
i pijanci se lagano vraćaju nebu,
svom nebeskom domu, iz kojeg su još
davno proterani na zemlju.
Ni bujna plesačica tanga, svojim vrištećim
crvenim usnicama i omamljujućim
pokretima
nije dovoljno moćna, da prekine ovaj
krug izbavljenja!

Bez obzira na drugačije glasine, alkoholne
tekućine sad nekima loču
duše!
Jer, zaborav treba tim preživelim
junacima, a i krila od vina za što brža seljenja
iz kafane na nebesa.
Svakog dana, samo
po par kapljica -
ne više - to ne, nikako!!
samo još malkice
i ...
sunce ...

Sonja Požar

Takole je bilo s to rečjo ...

Rodila se je v znamenju raka, dober mesec po drugi svetovni vojni, in sicer v Ljubljani - pa ne od staršev Ljubljančanov; je primorsko-gorenjsko-belokranjskega porekla, skratka, grozna mešanica. V Ljubljani konča tri razrede osnovne šole (kaj več si tudi ne želi, ampak zakon je zakon ...) in se starši preseli v Izolo, kjer konča osnovno šolo, gimnazijo pa v Kopru. Ker prečita vse, kar ji pride tiskanega pod roko, se potem v šoli na smrt dolgočasi. Zaradi nekih težav z zdravjem se loti študija z majhno zamudo in niha med pravom in tujimi jeziki; vrže dinar in usoda ji podtakne pravo. Dvakrat jo zakoličijo pri statistiki, zato prve stopnje ne konča, ker medtem dobi ponudbo za dobro službo v izvoznem oddelku Delamarisa in sklene študij za nekaj časa odložiti. Ker pa mora po petih letih - če hoče obdržati dobro delovno mesto - narediti (takrat še obvezne) državne izpite za pridobitev zunanjetrgovinske registracije pri Gospodarski zbornici SRS, se ji v podjetju interno prizna manjkajoča stopnja izobrazbe, predpisane za tisto delovno mesto; ta potuha ima za posledico kamen na grob študiju prava (kar začne objokovati šele čez dolga leta, ne glede na to, da narava njenega dela pravzaprav vseskozi zahteva dodatno učenje in spremljanje novosti). Nekoliko je krivo tudi dejstvo, da si medtem omisli moža in dva otroka (kar ni posebno primerna okoliščina za pesnikovanje).

Literarno kariero začne zgodaj: prvo zgodbico in poezijo napiše še pred vstopom v šolo. In potem kar naprej nekaj piše. Prvo pesmico objavi v Cicibanu v tretjem razredu osnovne šole. Razredničarka in sošolci kar pobesnijo od navdušenja, kar v njej sproži kronično nelagodje ob pohvali in neozdravljiv odpor do publicitete. Čuti, da ne prenese pozornosti okolice (kaj šele širše slovenske javnosti!) in se odslej pod vse, kar objavi, podpisuje s psevdonimi. Za anonimnosti se tudi dosledno odreka honorarjem in s tem briše sledi za sabo. Ker pa jo ožja okolica le pozna, se njeno ime tu in tam vendarle pojavi; le kadar jo povabijo k sodelovanju na literarnih večerih, dosledno hlini bolezen in pošilja tja dela, podpisana s psevdonimi; čitajo jih drugi in potem seveda tudi v njenem imenu pobirajo nagrade, katere jim brez zavisti in hvaležno poklanja, samo da jo pustijo na miru. Šele v začetku sedemdesetih let zadnjega stoletja prejšnjega tisočletja, ko jo potegnejo v uredniški odbor Delamarisovega in kasneje (po ukazani združitvi podjetij) Droginega internega glasila, neha s to komedijo. Medtem se namreč nauči živeti in se nekoliko utrdi. Vseeno pa o svojih literarnih poskusih še nekaj let ne govori z nikomer, še najmanj v družini, kjer - žal - nima ne podpore niti posebnega razumevanja (oboje pa je imela v prejšnji družini, se pravi v času, ko je bila še srečno neporočena). Nekega dne, ko naj bi pripeljali novo pohištvo za dnevno sobo, zloži skoraj ves svoj arhiv starejših in delno novejših pisarij v star kovček in le-ta začasno roma v klet, kajti v socializmu itak nikoli

niso pripeljali pohištva na dogovorjeni dan. Naslednje jutro se razbesni nevihta, voda iz bližnjega potoka zalije klet in prikrajša slovenski narod za nekaj kilogramov proze in poezije, delno v tisku, večinoma pa v rokopisu (potok so še isti mesec meliorirali, ker je zalil tudi druge kleti).

Današnje stanje - Že šestintrideset let (tudi po upokojitvi) sodeluje pri internem glasilu Droge Portorož, danes Droge Kolinske. Sodeluje pri lokalnih časopisih - pri nekaterih redno, pri drugih občasnno. Je član Društva Faros - 3. univerza v Luciji in ureja interno glasilo, kamor tudi piše. Piše tudi izpovedno prozo in poezijo že vsa leta, a svojih del ne objavlja; lokalna javnost jo pozna bolj po satirah, priložnostnih pesmih, za katere jo prosijo znanci (rojstni dan, poroka) in nagrobnih govorih ... Da bi se rešila neprestanega sitnarjenja raznih lektorjev ter mentorice Farosovega literamega krožka, se predlani odloči in sodeluje pri dveh republiških razpisih za pisce - seniorje, kjer doživi precej zadoščenja, predvsem pa vzpodbude. To ji da misliti, da morda le ni tako neumna, kot je videti, in sklene odslej bolje izkoristiti prosti čas pisanju v prid. Žal so minila leta zagona in notranjih moči ter mladostnega ognja, zelo pa jo mika prevajalstvo. Prevajanja Prešerna se loti že v gimnaziji, a ji večino prevodov gre po vodi v zgoraj omenjeni poplavi, zato skuša zdaj nadomestiti izgubljeno. Udeleži se tudi prevajalske delavnice za angleščino, katero organizira Javni sklad za kulturne dejavnosti Rep. Slovenije in tudi tu je deležna velikih zadoščenj. Zelo jo tudi navdušuje zamisel o katalogu umetniških fotografij opremljenih z verzi, nekdanjega sodelavca in prijatelja Jadrana. Z Jadranom se nedolgo tega tudi udeleži razstave njegovih umetniških fotografij v Nabrežini, kjer se med fotografijami prepletajo njeni verzi (tema so soline). Lani končno premaga tremo (in svoje načelo, da naj avtorji poezije ne bi v javnosti čitali svojih del) ter se prvič odzove povabilu k branju poezije na Prešernov rojstni dan. Morda se bo tudi uklonila prepričevanjem raznih slavistov, lektorjev in drugih sitnežev ter zares objavila kaj čisto samostojnega (kar bo njeno družino, z mačkom vred, vrglo na rit!).

MISEL

da se mi je
odeti
v plameneči cvet
granatovca
se sprehoditi
mimo tvoje hiše
čutiti
drget upanja
da sloniš
ob odprtih vratih

VRNITEV

nasloniti
trudno čelo
na stoletni les
molčočih vrat
da spet zadonijo
pradavni zvonovi
in
zaplava
angelski spev
pod oboki izmučenih pričakovanj
nad kropilniki neizjokanih solz
skozi
poslikana okna zlaganega smeha
preko
pozabljenih polj
zorečega žita
kamor že davno ne vodijo več
poti
med plahimi travami sanj

TAM NEKJE

niti demoni časa
ne zбриšejo
sledov korakov
kjer so hodili
angeli
med zamišljeno praprotjo
po poljskih stezah
v prvih odkritjih lepote
vse teče
in vendar se vse vrača k izvoru
tudi zeleneče poti
se spet spuščajo
v dolino
na kamnitem pragu zapuščenega doma
je nekdo pozabil
svoje
srce

ZNAMENJE NA POLJU

silhuate večnosti
nad zorano njivo
znamenje
ob poti
kamnita roka
ki sega
iz davnine
skozi vse čase
nič novega pod soncem
popotnik je šel
tam mimo
in se mu je zahotelo
da bi padel na kolena
in jokal

VSE TEČE

nekega jutra
spoznaš poljub
nekega opoldneva
zvonijo zvonovi
nekega popoldneva
se poleže otroški vrišč
nekega večera
se ti ne ljubi prižgati luči
neke noči
zaspiš v prazni postelji

TRENUTEK

čez vrhove topolov
piš
ko se zdrzneš in ozreš
ne ujameš več bliska
vse je že izginilo
pod
zlatimi baldahini
pojočih
večernih oblakov

V STARI HIŠI

G+M+B
pod črkami pradedov les
in sled
njegove dlani
stoletja so premagala čas
življenje teče
na črvivem pragu
stopinje
sovraštva in ljubezni
stara miza ve za resnico:
v hlebu kruha
je vsa modrost življenja

VZDIH

če bi znala hoditi
kot veter
ki se dotika
trav
in jih ne rani
potem bi
cele dneve
bredla z njim
med bilkami
in metulji
na travnikih
ob zeleni reki
v tisti moji dolini

STEBER V SOLINAH

brat kamen
spočet od bogov
obklesan oropan božanstva
da bi se spremenil v kruh
pomniš roke
kot kamen
vse mehke
ko režejo kruh
brat kamen
pozabljen od bogov
zavržen v brezkrainosti vetra
v samoti časa
odpuščaš rokam
ki so te klesale
da bi mogle rezati
kruh

R. M.

NEPREBRANA BRANJA

lahen korak
frfotajoči lasje
spomin na hrepenenje

pod obzidjem se oglašča čuk
odsvit srebra na gladini
luna je padla v mali mandrač

burja
razklano nebo
nekoč sem ljubil

Jurij Rustja

Rojen 1965, od vedno živim v Piranu. Pišem kratke zgodbe in poezijo. Objavljam v različnih literarnih revijah in na Radiu Slovenija. Za svoje ustvarjanje sem bil tudi nagrajen. V lanskem letu je izšel moj knjižni prvenec - pesniška zbirka Nočni čuvaj.

DEŽUJE

Richardu Mansonu

Potem ko je plačal cestnino, je voznik modrega BMW-ja za trenutek ustavil, pogovarjal se je po mobitelu. Igor je izkoristil priložnost: "Greste proti Kopru?" je zaklical.

Voznik, mož okoli petdeset let star, zlikan, obrit in ostrizen kot kakšen politik, ga je nezaupljivo pogledal. "Ja, v Izolo grem!" je rekel.

"Tudi jaz grem v Izolo," se je nasmehnil Igor.

"Lepo," je rekel mož in ga začudeno gledal.

Noč na Razdrtem je bila deževna, prava novembrska. In preden je voznik speljal, je Igor zaklical: "Vzemite me s sabo, prosim!"

Možakar je najprej nekaj premišljeval, nato pa je le odprl vrata. Igorju je odleglo, na dežju je stopal že celo uro, udobno se je namestil in odbrzela sta naprej.

Kakšnih deset minut je vladala nezaupljiva tišina, izgledalo je, da voznik ni bil prav vesel sopotnika. Morda je bila tega kriva Igorjeva afro frizura, njegove oranžne hlače z zvezdicami in vijoličasta jakna, morda srebrni uhan v njegovi levi obrvi.

Naposled je Igor spregovoril: "Tri dni sem bil v Ljubljani in vsak dan isto: dež, dež in še enkrat dež. Dovolj mi je bilo tega, čeprav sem bil v dobri družbi, sem spokal in ko sem prišel na Dolgi most, mi je že odleglo. Zadišalo je po Primorski. Vidite, zdaj smo na Krasu in tudi tukaj dežuje. Ampak opazim razliko. Dež tukaj je bolj melodičen, bolj ubran. Res. Tako čutim. Vsem to razlagam, da je razlika med dežjem dežele Kranjske in našim primorskim. Tudi Srečko Kosovel je to čutil, on, ki je bil genij. Zato je napisal: Droben dež rosi, bele so kraške poti. Tako je to z dežjem, prepričan sem, da je tako."

Voznik na to ni rekel nič, brzela sta naprej.

"Študiraš v Ljubljani?" je potem vprašal.

"Ne, ne študiram, ni kaj študirati, če človek hoče zares študirati, ne potrebuje profesorjev. Preprosto greš v knjižnico in tam te čaka tisoč profesorjev in vsak od teh profesorjev te napoti k najboljšemu, največjemu profesorju. Veste, kdo je ta profesor?"

"Kdo?"

"Narava. Z veliko začetnico. Narava."

"Misliš tisto naravo, ki si jo zvijete in jo potem skupaj kadite," je rekel voznik in ga sovražno pogledal.

"Ne, ne mislim te narave. Sicer pa, morali bi kdaj pa kdaj pokaditi to naravo, zdite se mi precej napeti."

"Fant moj, jaz delam," je s povišanim glasom spregovoril voznik, "cele dneve trdo delam, imam firmo v Kopru, imam firmo v Ljubljani, zdaj ustanovljamo firmo v Mariboru, zaposlujem petdeset ljudi, razumeš, petdesetim ljudem dajem kruh ..." Za kakšen trenutek je obmolknil, nato pa vprašal: "Povej mi, če ne študiraš, torej delaš, si zaposlen?"

"Ne, nisem zaposlen, delal sem poleti."

“Kje si delal?”

“Na plaži v Portorožu in na Bernardinu.”

“Hočeš reči, da si delal kar na dveh plažah, da si tako delaven?”

“Hočem reči, da sem delal najprej na plaži v Portorožu in ko mi je šef tam dal odpoved, sem šel delat na plažo na Bernardin.”

“Si predstavljam. In koliko časa si delal?”

“Dobre tri mesece. In najraje sem imel deževne dni, takrat je plaža zaprta. Rad imam dež poleti, dež je poleti najbolj melodičen, mehek, in če je suša, zemlja hrepeni po dežju, živali hrepenijo po dežju, ljudje hrepenimo po dežju. In ko se zlije, je praznik, ulice so umite, kmetje so veseli, ker jim zelenjava raste. Veste, jaz zmerom pravim, dež imam najraje poleti, sonce imam najraje pozimi, zato ker je dež poleti redek in prav tako je sonce pozimi redko. Nisem pa še tako razsvetljen, da bi imel rad vsakršno vreme, kot tisti človek, ki so ga vprašali, kakšno bo vreme naslednji teden. Takšno, kot ga imam rad, je rekel. Pa so mu rekli, če je res prepričan, da bo takšno. Odgovoril jim je, da ima rad vsakršno vreme, sonce ali sneg, dež, meglo, oblačno in jasno. Vidite, ljudje se najraje pogovarjamo o vremenu in tako pogovor steče. Ste slišali kdaj za Thoreauja, on je eden izmed mojih profesorjev, Američan, pisatelj, šel je živeti v samoto, v naravo, nekje pri New Yorku, v devetnajstem stoletju. Pa so ga vprašali, kaj bo počel tam. Opazoval bom spreminjanje letnih časov, je odgovoril. Vidite, to je velika stvar, biti občutljiv, da opazuješ prehode letnih časov, da si vzameš čas za to. Sicer pa so to počeli že v starodavnih civilizacijah, na Kitajskem, na Japonskem. Ravno včeraj sem bil na razstavi akvarelov neke slikarke in v njenem katalogu je stal kot uvod čudovit haiku Japonca Takai Kita, znam ga na pamet: Prekrasno, rečem - a na vsem, kar vidim, je slovo pomladi.«

Modri BMW se je sunkovito ustavil. “Marš ven, Indijanec!” je zakričal poslovnež.

“Ven, zakaj ven, nismo še na morju,” je bil presenečen Igor. “Rekli ste, da greste v Izolo.”

“Marš ven,” je znova zakričal poslovnež.

“Dobro, že grem, nikar se ne jezite. Ker pa ste bili tako dobri in ste me pripeljali sem do Črnega Kala, naj se vam zahvalim po indijsko.”

Igor je stisnil dlani in se rahlo priklonil.

“Ven,« je zarjul poslovnež in ga grobo odrinil.

“Že grem, hvala, hvala lepa, srečno pot,« je še rekel Igor in izstopil.

“Prekleti Indijanec, prekleti drogeraš, kako se mi gnusi,” je godrnjal poslovnež, “za tega je še metka škoda, metek stane dve marki. In če pridejo ti Indijanci, če bodo hoteli, da jim naredimo rezervat v dolini Dragonje, da bodo kadili, se parili, plesali, opazovali luno, zvezde in sonce, bom sam, na lastne stroške organiziral vojsko, preoblekli se bomo v kavboje in jih vse postrelili, naj se branijo s svojimi tomahavki proti našim puškam, jebem jim mater cigansko.”

Poslovnež je vzel mobilni telefon in poklical domov.

“Prosim,” je rekel zaspani glas na drugi strani.

“Halo, Stanka, jaz sem, nujno je.”

“Kaj je nujno, kaj me budiš ob tej uri.”

“Poslušaj, v petnajstih minutah bom doma, pripravi čistila, avto bo treba očistiti in dezinficirati, samo odznotraj.”

“Kaj govoriš,” je skoraj zaihtel glas na drugi strani.

“Vstani in na delo!” je ukazal poslovnež in odložil telefon.

CIGANČEK

Osrednja mestna tržnica je bila polna ljudi.

Stopal sem med stojnicami z zelenjavo in opazoval branjevke, ki so prodajale svoje pridelke. Nehote sem pomislil, kako malo zaslužijo v tem poslu. Sicer pa, zakaj bi si belil glavo s tem, sam uspešno opravljam svojo službo na banki in moje znanje ima svojo ceno.

Ne, zelenjava me res ni zanimala, je pa lepo za oči, to že. Premišljeval sem, kaj naj ji kupim, moji mladi ženi za prvo obletnico poroke. Ali krznen plašč ali dragocen prstan? Res je, oboje že ima, a za mojo ženo mi ni žal nobenega denarja. Zasluži si. In rad jo razvajam, potem me še bolj ljubi.

Tedaj se mi je zazdelo, da se je nekdo od zadaj dotaknil mojega plašča. Obrnil sem se in videl drobno postavo, kako na vso moč beži. Nekdo je vzkliknil: »Primate ga!« in v hipu sem se zavedel, da sem okraden. Pognal sem se za tatičem, a glej, na mojo srečo je neki branjevec vse videl in dečka ujel. Pošteno ga je lasal in klofotal, ko sem pritekel tja. Deček, mali cigan, je komaj slišno ihtel, iz nosa mu je tekla kri.

»Morali bi biti bolj previdni, gospod, dandanes takihle kar mrgoli!« je rekel branjevec, z eno roko držeč cigančka, z drugo pa moleč mi mojo črno denarnico polno gotovine in kartic. Hvaležno sem jo spravil, precej radovednežev se je nabralo okoli, tam je že bil varnostnik, prihajala pa sta tudi dva policista. Srečo imam, sem pomislil, varnostna služba dobro deluje. Dečka so čvrsto držali, gledal je v tla. No, in takrat, preden so ga odvedli, sem stisnil pest in ga tudi sam silovito udaril, kri iz nosa mu je še močneje pritekla in pustila sled tudi na moji roki.

»Tako je prav, to je tudi zaslužil!« je zavpila starejša ženska poleg mene.

»Bog ve, koliko ljudi je že okradel, mater mu cigansko!« je vzkliknil branjevec.

Izgledalo je, da je množica zadovoljna z nepričakovano predstavo.

Naposled so dečka le odvedli, policista sta ga vodila proti avtomobilu, ljudje so se počasi razkropili. Tudi sam sem stopil naprej, po nekaj korakih pa sem se nehote obrnil in pogledal za dečkom. Bili so kakšnih dvajset metrov stran in tisti hip se je tudi ciganček ozrl nazaj, naravnost v moje oči. Ne vem zakaj, ne vem kako, a imel sem čuden občutek, da sem se dečku zasmilil. Zasmilil, ja.

Ta prizor, ta dan, sem skušal čimprej pozabiti.

ŽIVE JASLICE

“Nejc, Nejc, pridi, da ne bova pozna,” ga pokliče mati.

Še trenutek in Nejc priteče dol po stopnicah, oblečen v staro, ponošeno oblačilo, kakor mu je naročila.

Mati ga gleda, devet let je star njen sinko in zdi se ji dovolj močan, župnik je namreč prosil za pomoč pri pripravi cerkve, kajti bliža se največji praznik piranske župnije, sveti Jurij.

“Delaj, kolikor zmoreš, ni se ti treba veliko naprezati. Ko se utrudiš, pa malo počivaj. Dovolj nas bo, skupaj bomo že kaj postorili,” mu govori mati, ko po ozki ulici stopata proti cerkvi.

Pred stolnico ju že čakajo, župnik, šest žena, stari mežnar Franc in še dva moža, ki pa ju Nejc ne pozna.

“Pozdravljena, pozdravljena,” reče že priletni sivolasi župnik, v roki drži prižgano cigareto in hipoma zapiči pogled naravnost v Nejca.

“No, Jernej, lepo, da si prišel, če že ne ministriraš, boš pa vsaj deske nosil,” zadovoljno reče.

“Ah, veste, gospod župnik,” ga opravičuje mati, “zelo živahen deček je, ne razume še vsega, pri maši se dolgočasi, a ko bi bile jaslice vse leto pri oltarju, bi ga imeli vsak dan v cerkvi.”

“Saj saj, razumem,” pokima župnik in ugasne cigareto. “Zdaj pa na delo,” reče in razporedi žene in četverico moških. Žene čistijo cerkev in pripravljajo vse potrebno okoli oltarja, moški pa z dvorišča pred župniščem nosijo deske v ozadje cerkve in jih zlagajo na kup. Potrebovali jih bodo za prenovno stropa.

Po dobrih dveh urah dela se zberejo pred stolnico. Župnik prinese oranžado in plastične kozarce, natočijo si pijačo.

“Ja, pridni smo bili, res sem zadovoljen,” reče župnik in si prižge cigareto.

Nejc je truden, lica mu rdeče žarijo.

“Pridno je nosil, za svoja leta je kar dober,” ga pohvali mežnar Franc.

Mati je vesela, ljubeče stisne sinka k sebi. “Saj doma tudi kaj postori, kadar se ne potepa s svojimi. Pa mu dovolim, saj bo pred njim vsako leto več obveznosti. In hvala Bogu, v šoli mu gre dobro,” ga pohvali tudi ona.

“Žene, Bog vam povrni za vaš trud,” reče župnik, “za danes ste končale, jutri pa še kakšno uro, če le morete, da bo naša cerkev zares praznično pripravljena. Vi možje pa za mano, v skladišče, da še nekaj prenesemo.”

Preden žene odidejo, stopi mati do Nejca: “Greš z menoj ali imaš še kaj moči?”

“Z njimi grem, saj mi ni težko,” odgovori Nejc. Mati ga poboža in se poslovi.

Večer se preveša v noč.

Četverica gre za župnikom v skladišče, ki je za cerkvijo. Tam zagledajo tigrasto mačko, vsa se nasrši, ko jih vidi, v strahu piha nanje. Nejc prvič vidi takšno mačko, ne ve, kaj ji je. Mačka naposled zbeži kakšnih deset metrov stran in jih od tam opazuje.

“Še tega se mi je manjkalo,” reče župnik, “v skladišču je skotila mladiče.” Pokaže na luknjo v oboku vrat. “Tu je prišla noter, to bo treba zamrežiti.” Vstopijo v skladišče cerkvenih predmetov, vse je založeno, svečniki, laterne, nekaj lesenih kipov in mnogo druge krame.

Tedaj se iz kota v ozadju prostora, do katerega ni prehoda, zaslišijo drobni glasovi mladičkov. Nejc je presunjen. “Gospod župnik, mucki so, majhni mucki, kličejo mamó, lačni so ...”

Župnik ne reče nič, vsakemu da po en predmet, da ga prenese v župnišče, kjer bo počakal na kupca iz Italije. “Počakajte me v župnišču!” jim zakliče.

Petnajst minut kasneje se jim pridruži. “Za danes smo gotovi,” reče in odpre omaro. Vzame steklenico konjaka in natoči odraslim. “Le srknite, zaslužili ste si, dober je, pravi fancoski.”

Nato vzame škatlo s čokoladnimi bomboni in ponudi Nejcu. “Le vzemi, Jernej, kar dva vzemi, za konjak je pa še prezgodaj.”

Nejc vzame bombona in gleda zdaj župnika, zdaj druge tri, ki zadovoljno pijejo.

Nato z milim, skoraj prosečim glasom, ne da bi hotel motiti velike može pri njihovem obredu, vpraša: “Mladički, kaj je z mladički?”

“Tudi to je urejeno,” brezбриžno reče župnik. “Pojdi zdaj, mati te čaka!”

Nejc odide, toda ne naravnost domov, ampak do skladišča. In vidi, vse vidi, župnik je z gosto kovinsko mrežo čvrsto zamrežil luknjo, da mačka ne more noter. Vidi jo, kako poskuša, a ne more in ne more. Tudi sam spleza gor in poskuša predreti mrežo z golimi rokami, a brez uspeha.

Gleda mačko, kako trpi, in srce se mu para. Zaluča župnikova bombona v zid in steče proti domu. “Mama, mama, župnik je zamrežil luknjo v vratih, mladički jokajo, mačka ne more do njih!”

Mati ne razume, za kaj gre, in Nejc ji znova pove, tokrat počasi in jasno.

“Ah, pusti to!” reče mati in postavi predenj večerjo.

“Nočem večerje,” se upre Nejc, “mucki so zaprti, mačka ne more do njih, umrli bodo, če ne odmašimo luknje. Mama, mama, moramo jih rešiti!”

“Glej, Nejc,” reče naposled mati z odločnim glasom, “jutri grem znova v cerkev pomagat, pa bom rekla gospodu župniku, saj ni slab človek, sam veš.”

Nejc zdaj molči, ve, da se mati ne bo dala pregovoriti. “Mladički bodo vso noč sami, mijavkali bodo, lačni bodo ... A obljubiš, da mu boš rekla,” žalosten reče.

“Obljubim,” reče mati, “da boš le lahko mirno spal.”

Toda Nejc to noč dolgo ne more zaspati, v glavi mu odmevajo drobni glasovi komaj rojenih muckov. Naposled pa le utone v spanec in sanja, sanja topel, svetel plamen, ki gori v noč. Plamen se širi in širi in naraste v velikansko baklo. Zdaj jasno vidi, na griču gori stolna cerkev. Vse mesto je pokonci, gasilci, policija, matere z otroki, mati ga čvrsto drži, vsi nemočno opazujejo strašen požar. In tedaj zagleda starega župnika, ves je iz sebe, hodi gor in dol in vpije: “Maloverni, božja kazen nas je doletela, gorje nam, premalo smo častili Boga. Naša cerkev, naš zaklad, naš biser gori, o, gorje nam ...” Takrat

Nejc v množici zagleda Vladota. Vlado je pijanček, brezdelnež, desno roko ima paralizirano, tako govorijo odrasli, kar pa Nejca ne moti, da se ne bi kdaj pa kdaj zadržal pri njem. Vlado mu pomežikne in Nejc steče k njemu. "Ali bi rad videl jaslice, žive jaslice?" ga vpraša Vlado, oči mu veselo žarijo.

"Ja, ja," pokima Nejc, "pokaži mi jih."

Brž odideta do Vladotovega kletnega stanovanja in ko vstopita v sobo, Nejc v kotu zagleda na volneni odeji ležečo tigrasto mačko, ki doji svoje mladičke.

PIPINKA

»Želim biti srečna,« pravi, za kakšen trenutek premolkne, nato pa doda: »In zaljubljena.« Sreča, pomislim in ji nastavim past.

»Kako dolgo želiš biti srečna?«

»Kako dolgo,« se začudi, »vse življenje,« pravi, »vse življenje želim biti srečna.«

»Vse življenje,« rečem, »do smrti.«

»Da, do smrti,« odločno pritrди.

Ima me, da bi jo poljubil, vedno sem občudoval ljudi, ki tako odkrito naivno izrazijo to predrzno človeško željo.

Ime ji je Aleksandra, prihaja s Češke, plavolaska, triindvajset let stara. Sama sva v separeju nočnega kluba in maloprej sem sprejel njeno ponudbo, da mi odpleše zasebni striptiz.

»In jaz,« pravim, »se ti zdim nesrečen?«

»Ne,« reče, »zdiš se mi normalen. In pohoten.«

Pohoten, pomislim, ženske se zapeljivo oblečejo, poudarijo svoje obline, svoje čare in take pričakujejo od moškega, da se bo kulturno obnašal.

»Ampak ko si se sláčila in z nogo drgnila moje mednožje, nisem mogel drugače, kot da te zgrabim in privijem k sebi,« ji ugovarjam.

»Da, veliko moških reagira tako. Navajena sem tega.«

»Si navajena tudi na to, da te poljublajo na popek tako kot jaz?«

»Ne, to pa ne. In to mi je bilo všeč, način, kako si to storil.«

Prižge si cigareto.

»Moški, ki prihajajo sem, so različni, nekateri so samo radovedni, drugi hočejo uživati, iti do konca. Jaz pa sem tu samo za družbo in privatni striptiz je največ, kar lahko ponudimo. Mnogi mislijo, da je tu navaden bordel, ampak kar se mene tiče, to ni res.«

Zakaj se opravičuje, pomislim, zakaj me zdaj prepričuje, da ni tiste vrste ženska.

Bolj za šalo kot zares se vrnem k najini izvorni temi.

»Želiš biti srečna tudi po smrti?«

»Ah, nehaj že, premlada sem še, da bi se ukvarjala s tem, za to bo dovolj časa, ko bom stara. In pravijo, da se ženske hitreje postaramo.«

»Obstajata dve verziji,« nadaljujem, »prva pravi, da gremo po smrti v nebesa

ali pekel, druga, reinkarnacijska pa, da se znova rodimo v naslednje življenje.«

»Rekel si mi, da sem lepa kot angel, torej bom po smrti angel.«

»Angeli so duhovna bitja, ti pa si, posebno ko se slečeš, zelo zelo meseno bitje.«

»Angel bom in pika, zdaj pa moram lulat, oprosti.«

Bodoči angel gre lulat, pomislim, se udobno zlekнем in pogledam na uro.

Četrť čez štiri zutraj, čas, ko se nočni klub zapira.

Čez pet minut se vrne, samo toliko, da se posloví. Še nekaj me zanima.

»Povej mi, kako se po češko reče temu angelskemu organu, s katerim si lulala?«

»Pipinka,« reče.

»Pipinka,« se zasmejem, kako dobro zveni, dosti lepše kot vse naše južnoslovanske besede.

»Moja pipinka, bilo mi je lepo v tvoji družbi,« odkritosrčno povem.

»Tudi meni je bilo lepo,« pravi, in nikoli ne bom izvedel, ali je to mislila iskreno ali pa je bila le profesionalna fraza.

Bila je pač samo urica plačane romantike.

In njen lepi obraz, njeno popolno telo, njena slovenščina s češkim naglasom in prva lekcija iz češčine: pipinka.

NESREČNIK IN HAMLET

Premiera Hamleta je bila velik dogodek, karte so bile razprodane že teden dni prej. V gledališču je vladalo izjemno svečano vzdušje, ljudje so zasedli svoja mesta, zastor se je razprl. Takoj nato je iz tretje vrste vstal moški, kakšnih štirideset let star, višje postave, gostih, nazaj počesanih las, se z naglimi koraki povzpел na oder, obrnil proti številnemu občinstvu, kot bi bil igralec, in komajda slišno rekel: »Biti ali ne biti,« nato pa stopnjevano povzdignil glas: »Biti ali ne biti, ljudje, jaz sem nesrečen.«

Publika v dvorani je nemo opazovala prizor, pričakovali so klasično izvedbo Hamleta, kakršna je bila tudi napovedana v gledališkem listu. Moški na odru pa si je odpel srajco, videti je bilo njegovo golo oprsje, položil si je roko na srce in znova zavpil: »Ljudje, jaz sem nesrečen« ter še naprej stal kot vkopan. Tedaj je na oder iz zakulisja prišel mlad moški, prijel nastopajočega za roko in mu pokazal pot za oder, toda ta se je temu odločno uprl. Ko je občinstvo sprevidelo, kaj se dogaja, da redar podi izgrednika z odra, je v dvorani zavladal vsesplošen nemir, nekateri so se hihitali, drugi pa nejeverno zmajevali z glavo. A ker je gledališče hram kulture, občinstvo pa je navajeno posegati v predstavo edinole z navdušenim ploskanjem, je potrpežljivo čakalo na razplet nepričakovanega prizora. Moški, ki je trdil, da je nesrečen, se zlepa ni dal pregovoriti, da bi zapustil oder, redar ga nikakor ni mogel spraviti stran na kulturnen način. Naposled se je redar pomaknil proti zakulisju, očitno po pomoč. Nastopajoči nesrečnik se je obrnil za njim in glasno zavpil: »Hamlet,

pridi na oder, edino ti me lahko razumeš, biti ali ne biti, to je zdaj vprašanje.«

Takoj nato se je na vsesplošno začudenje pojavil igralec v kostumu Hamleta, kraljeviča danskega, stopil je v prvi plan in nagovoril občinstvo: »Prosim cenjeno publiko za razumevanje, dovolite mi, da rešim neljub zaplet kar se da humano in kulturno.« Obrnil se je k nesrečniku in ga neprijazno pogledal: »Ja človek božji, kdo pa misliš, da si? Prideš na oder in zmotiš predstavo, mar smo mi krivi tvoje nesreče?«

Nesrečnik je molčal, Hamletove besede so ga prizadele, molčal je še kakšen trenutek, nato pa se je znova obrnil proti občinstvu. »Mislil sem, da me bo Hamlet razumel, ta pa se obnaša kot dvorni butelj.«

Hamlet je opazno užaljen povzdignil glas: »No, kolega, dovolj bo, končaj svojo predstavo, da se prava predstava lahko začne.«

»Vaša predstava bo ničkolikokrat ponovljena, jaz pa sem globoko nesrečen, jaz ne morem več tako, kaj ni ene same razumevajoče duše na tem svetu. Ofelija, naj pride Ofelija, Ofelija, prosim te.«

»Klical si mene, Hamleta, zdaj hočeš Ofelijo, potem boš hotel koga drugega. Jaz sem bil vljuden s tabo, mar hočeš, da te nasilno odvedejo z odra.«

Tedaj se je iz ozadja prikazala Ofelija in namignila Hamletu: »Jože, prepusti ga meni.«

Stopila je k nesrečniku in se ga nežno dotaknila: »Vsi smo kdaj pa kdaj nesrečni, potrpi, pa zato ne motimo predstav. Pridi z mano za oder, pogovorila se bova.«

»Zakaj za oder, jaz se svoje nesreče ne sramujem, tudi tebi je le do vaše predstave.«

»Da, to je moj poklic, za take kot si ti, pa so psihologi.«

»Ah, Ofelija, Ofelija, tudi ti si me razočarala, pa saj ti nisi Ofelija, le pretvarjaš se, da si, vsi se nenehno pretvarjate, ni vam dovolj karneval enkrat na leto, stalno nosite maske, ne upate si pokazati svojih pravih obrazov. Ofelija, prostaška Ofelija, če bi bil jaz režiser, bi ti le statirala.«

Ofelija je v hipu zapustila prizorišče. Občinstvo pa kot da bi uživalo v tej predstavi.

»Ljudje, jaz sem nesrečen,« je znova zavpil človek.

Nato pa se je s svojega sedeža proti odru namenil zajeten možakar in se obračal zdaj k publiko, zdaj k nesrečniku: »Kaj misliš, da si ti edini, ki si nesrečen, kaj bi lahko šele jaz rekel,« in je s prstom pokazal v drugo vrsto proti ženski v drznem dekolteju: »To je moja žena, prava cipa, vam rečem. Imam dokaze, da me vara z živinozdravnikom, pomislite, z živinozdravnikom, krava neumna!«

Potem je vzkipele mlada dama v sedmi vrsti in pokazala na možkega poleg sebe: »No, Tone, vstani, da te bodo vsi videli. To je moj mož, ah, pa saj nima jajc, da bi ga imenovala mož. Po cele dneve se ukvarja s psom, bolj se mu posveča kot meni, da bi me kdaj peljal na zabavo, na ples, to pa ne. V gledališču sva danes samo zato, ker je dobil karti za nagrado na pasji razstavi. Kaj ne bi bila nesrečna s takim možem.« Zahlipala je, Tone pa je ves rdeč

vstal, stisnil roko v pest in zalajal: »Prekleti teater, prvič v življenju pridem sem in kaj doživim. Nekultura, sama nekultura, bolj ko spoznavam ljudi, raje imam pse.« Preden je zapustil dvorano je še zažugal ženi: »Ti pa le pridi domov, če si upaš, seveda!«

Nesrečnika je novonastali položaj nekoliko zmedel, toda naenkrat je jezno zavpil: »Kaj me morite s svojimi drobnimi nesrečami. Jaz sem globoko, eksistencialno nesrečen, jaz berem Kierkegarda, Dostojevskega, Camusa, Sartra. Kaj mi mar pasjih razstav in živinozdravnikov! Vi ne razumete svetobolja, spleena, ki ga nosim v sebi. Pa kaj bi metal bisere svinjam, pojdite raje domov in se posvetite križankam in televiziji.«

»Dovolj! Dovolj si nas žalil,« se je iz zadnje vrste oglasil mladenič, »saj smo v hramu kulture, ne pa v cirkusu. Namesto da bi se teater dogajal na odru, za kar smo plačali, igramo mi sami.«

»Kakšna potegavščina pa je to! Vrnite mi petnajst evrov, sicer vas bom vse dala v časopis,« je vpila starejša gospa.

»On, on je kriv, pretepsti bi ga bilo treba. Tri dni sem lepo preživel brez pomirjeval, pa se ti pojavi ta zguba in vse pokvari. Vse nas je prikrajšal za nepozabno predstavo,« je vpil bradač z balkona.

Tedaj se je znova oglasil nesrečnik: »Jeli bolj plemenito, da grem nad morje zla ... ah, nihče me ne razume, celo grozijo mi z batinami, meni, ki doživljam Hamleta na plemenit, izviren način. Drhal! Dandanes prihaja v gledališče sama drhal. Bolje, da se poberem, na pokopališče morda ali pa v kako beznico, morda me bodo vsaj tam razumeli. Sicer pa počakam na premiero Strička Vanje ali pa Zaprtih vrat.«

S prezirom je ošinil publiko in zapustil dvorano.

Dva dni pozneje so hoteli premiero ponoviti. Sestal se je gledališki svet in sklenil, da se na vse plakate in druga oglasna mesta pripiše: Predstava izključno za uravnovešene in srečne osebe.

Ob uri, ko naj bi se predstava začela, pa je prišel v dvorano blagajnik in sporočil, da ni prodal nobene karte.

Nevenka Sever Gamulin

S sinom še danes živiva v stari avstrijski vili v Portorožu, kjer sem se rodila leta 1952. Tudi moje ime je povezano s krajem, saj so me za Nevenko krstili prav zaradi mesta rož, češ, naj bo to roža, ki nikoli ne vene. Moja prababica, rojena von Bawer, je bila tista dama, ki je navdihovala Prešerna pri upodobitvi Urškega lika iz Povodnega moža. Mojega očeta, vrhunskega zobozdravnika Miloša Severja, so leta 1945 iz Ljubljane poslali na Obalo, kjer je med drugim ustanovil prve zobozdravstvene ambulante. Z materjo, ki je bila ugledna ljubljanska modistka, sta kupila najlepšo vilo v Portorožu, v kateri smo živeli in v kateri je oče ordiniral, ter z veliko ljubeznijo kultivirala vrt z eksotičnim rastlinjem in drevesi, ki so privabljali nenavadne ptice. Odraščala sem v resnično pravljичnem okolju, med vrtnicami, cvetočimi grmovnicami, ptičjim petjem in mačkami, in prav na tem vrtu so se mi porajale ideje, da sem napisala svojo prvo knjigo v najstniških letih. Kasneje sem se ukvarjala s filmom, fotografijo (z možem sva ustanovitelja nekaj fotolaboratorijev, prvih tovrstnih pri nas), zanimali so me jeziki in ljudje. Nekaj časa sem delala v turizmu, dokler se nisem z možem kapitanom vkrcala na ladjo in preplula vsa morja sveta. Potopisi in vtisi s potovanj bodo kmalu izšli v knjižni obliki. Po Ameriki so me navduševale ogromne knjigarne, kjer sem ure in ure nabirala gradivo za branje, s katerim sem polnila ladijske knjižnice. V tujini me bolj poznajo kot igralko in manekenko, kot ljubiteljica mode (znana po izvirnem, ekstravagantnem, drznem, toda okusnem oblačenju večkrat lastnih kreacij) pa sem imela tudi nekaj ekskluzivnih butikov. Napisala sem številne pravljice, pesmi, scenarije, pripovedi, ki so bile objavljene v različnih medijih tudi pod psevdonimi. V zadnjih letih se ponovno uspešno preizkušam na gledaliških deskah, od koder imam že dve diplomi.

VILA ALVEARE

Bili so časi, ko imeli smo se fajn,
v hiši, ki imenuje se Čebelji panj.

Alveare vila nas je vse vabila
in ko noč se je spustila,
je ta svoje naredila.

Vsi strahovi s svojimi glasovi
zunaj so postali novi

in v noči tej temačni
okoli hiše so zavpili:

Prim ga, drž ga ...

Kje je? Tam je!

Ooooj! Neeeee!

Kdo to gre?

Ali ga imaš?

In glej, soseda z metlo že prihaja:

Kaj v temi se tu dogaja?

O, komarji ti presneti,

naj že nehajo leteti,

in ta družčina neugnana,

z vsemi žavbami nastlana ...

NA OBALI

Ko hodim ob morju in zrem v bistrino
oko mi vzdrhti, prežene sivino.
Zdaj vidim modrino
na obzorju neba,
ki skupaj se z morjem preлива in staplja v globino.
In sapica vetra s svojo svežino
navda me z vedrino,
ki hitro prežene srca bolečino
in se prepoji s prijetno toplino.

Zdaj sonce posije in morje z zlatimi žarki oblije.
Tako je toplo in res je lepo.
Tako močno sveti,
lepo je živeti.

In valovi pridejo spet novi
in igrivo se love,
pena je divja in pena je bela,
čez hip je spet morje kot ravno obzorje.

In sonce spet barvo spreminja,
zdaj je oranžnordeče,
kot v ognju počasi v morje drsi,
se v vodo potaplja.
Pojavi se rdeča zarja,
ki barvo neba spreminja
od rumene, oranžne, rdeče
se v škrlatno spreminja
in spet izginja.

Glej jasno modrino,
na nebu pojavi se zvezdica zdaj.
Ki pomežikne.
Kot biser zasije in sveti.
Lepo je živeti.

PAPAGAJČEK ARI

Bili so ena od mnogih družin na obisku v živalskem vrtu, ki so si ogledovali živali. Najmlajši deklici so se za rešetkami tako smilile, da bi najraje vse izpustila. Če pa to ne bi bilo mogoče, bi si jih vsaj nekaj odnesla domov, na svoj veliki vrt, kjer bi bile proste. Skrbela bi za njih in živela z njimi v sožitju. Hotela je imeti opico, srno, leva, tigra, celo bele miške je hotela imeti. Sedaj si jih je že toliko omislila, da na vrtu za vse ne bi bilo prostora.

»Ne moreš imeti teh živali,« je rekel očka.

»Hočem, hočem,« je jokala deklica.

»Ne moreš,« je ponovil očka. »Opica bi se obesila za luč in bi se gugala kot na gugalnic, skakala bi po hiši in vse razbila. Pa saj imaš že mucke.«

»Ne, rada bi imela te živali,« je jokala deklica.

»Tiger je nevaren, vse bi taztrgal, to je divja žival,« je spet poskusil očka.

Deklica pa je kljubovala in težko jo je bilo spraviti iz živalskega vrta. Prav blizu izhoda pa so zagledali gospo, ki je prodajala papagaje. In spet je deklico obšla silna želja, da bi tudi ona imela papagaje. Čisto so jo prevzeli tako nenavadni modri, rumeni in zeleni. Imela bi jih kar celo tako gajbo.

»In potem bi se množili in bi imeli male papagajčke, prosim, prosim, kupimo jih!«

Mama in oče sta se vdala: »Prav, vendar bomo za začetek kupili samo enega. Najprej moramo pripraviti domek še za druge papagaje,« so rekli starši.

Tako si je deklica izbrala modrega papagajčka Arija. Domov so ga odnesli v kletki, ki so jo postavili na balkon, da bi Ari lahko gledal naravo in ptiče na vrtu ter se tako privajal na novo okolje. Hranil so ga in se z njim igrali, postal je pravi član družine. Naučil se je tudi govoriti. Medtem pa so otroci pridno gradili hiško na vrtu, skoraj je bila že gotova.

»Še malo, pa bo Ari dobil družbo in lahko si bo ustvaril družino,« je premišljevala deklica. Sedaj se ji je že kar smilil, tako sam, zaprt v kletki. Drugi ptiči okoli njega uživajo prostost, letajo z drevesa na drevo in veselo prepevajo. V trenutku se je odločila, da ga bo malo izpustila na vrt, da si pretegne krila in da tudi on okusi prostost. Ari je takoj poletel proti najbližjemu visokemu drevesu. Gledali so za njim, kako visoko leti, potem pa se je v hipu zaslišal hrup ostalih ptičev, ki so privreščali zbrani v jato proti Ariju in ga začeli napadati, dokler ga niso popolnoma oključali.

Vse je potekalo tako hitro, da deklica, njena sestra in oče sploh niso dojeli, kaj se dogaja. Ariju ni mogel pomagati nihče.

Dogodek jih je močno pretresel. Skupaj so jokali, nemočni in jezni, ker mu niso mogli pomagati.

»To pa je narava,« je dejal očka. »Niso ga sprejeli medse, ker je drugačen od njih. Tudi pregovor pravi, da iste barve ptiči skupaj letijo.«

Hiška za papagajevo družino, ki je bila že skoraj narejena, ni bila nikoli dokončana, saj sta se sestrici odločili, da ne bosta več imeli papagajev. Najraje ostanejo tam, kjer so, kamor sodijo.

Dino Šaran

Rodil sem se 8. svečana 1958 v Kopru. Od rojstva sem živel v Piranu, kjer sem poleg osnovne šole obiskoval tudi gimnazijo. V letih 1977-1981 sem plul po širnem svetu in večkrat obiskal Indijo, kjer sem izpopolnjeval svoje vedenje (s/poznavanje) indijske tradicionalne vedske filozofije in se poglobljaj v vaišnavski nauk. Leta 1988, ko sem srečal svojega spiritualnega učitelja, od katerega sem ponižno prejel duhovno posvečenje, se je moje iskanje resnice udejanjilo. Od takrat dalje moj nemirni duh išče navdih in oporo v duhovnem življenju.

Leta 1990 sem izdal svojo prvo pesniško zbirko (Jezero rož) in jeseni istega leta še drugo (Ječe spomina). Leta 1993 je izšla moja tretja knjiga z naslovom Kupidov ples in nekaj let pozneje (1996) dvojezična zbirka (slovensko-italijanska), izbor pesmi iz prejšnjih zbirk z naslovom Girlanda-Ghirlanda. Sodeloval sem tudi na različnih literarnih seminarjih, delavnicah in občasno objavljaj v literarnih revijah.

Pred nekaj leti sem se z družino preselil na podeželje, v majhen zaselek Hrpelci na Koprskem, kjer smo edini prebivalci po dolgih, skoraj štiridesetih letih, saj so se vsi, če že niso zapustili tega snovnega sveta, odselili v mesta ali pa odšli celo čez lužo. Tukaj, v skoraj idiličnem okolju, brez dostojne poti do doma, brez vode in elektrike živim in ustvarjam ob soju sveč.

Januarja 2008 je v samozaložbi izšel moj prozni prvenec z naslovom V jutru sem se prebudil.

POPEK

Preplezal sem trnje in osat,
da pridobil (sem) si ljubezni sad.

V svetih spisih – razodetje
razkrilo mi je – sveto petje.

Gospod je Eden
za tistega, ki v srcu je zaveden.

V gaju popek njegovega cveta
ljubezni spontano se razpira.

Verzi moji so te priklicali,
odetega v pobožni vdanosti.

PRIBEŽALIŠČE 2

Ne želim se okrasiti
z listi lovora, v slavi
lice naj (za)žari.

Po izpljunku
njenem blaženo okusnem
betela orešku,
to srce si želi?

Ko begam v umu
po senčnicah temačnih,
osvetljenih v lepoti njeni,
pred očmi se mi prikaži

v gaju Vrindavane,
ljubka Radharani,
z ljubim v objemu,
izdih ljubljene bo osvobodil?

Cesarina Smrekar

Nata a Trieste 31. 8. 1929, dopo il matrimonio con uno sloveno, vive da sempre, prima in Jugoslavia e dopo in Slovenia precisamente a Portorose. Scrive per diletto personale e per la «vanità» di lasciare ai nipoti qualcosa di più di qualche fotografia sbiadita. Per la poesia ha ricevuto molti importanti riconoscimenti e premi.

EL VECIO CALIGHER

In fondo de l'androna
posà contro i scalini
ghe iera un sgabuzin
con tanti finestrini;
e la fra scarpe vecie
e ferì del mestier,
bateva tachi e soie
sior Gigi caligher.
El stava tuto 'l giorno
sentado sul scagneto
a lavorar coi ciodi,
la lesina, el trincheto;
e solo a mezzogiorno
el lasava 'l sgabuzin
pel piato de minestra
e un bon bicer de vin.
In t'una cheba verta
posada sul bancheto
a farghe compagnia
ghe iera un useleto
e più che lui bateva
più forte el ghe cantava,
quel canto pien de vita
l'androna rimpiniva.
Ma 'l tempo passa, anche
pe' un piccio canarin
e un giorno xe restado
serà el sgabuzin.
Mai più no xe tornado
el vecio caligher,
el ga lassà el bancheto
coi ferì del mestier.
E ancora ogi, quando
che paso per l'androna
sento quel bater e un canto
le orecie me rintrona,
e i ricordi me torna
dela mia gioventù
con quel canto che ogi
nisun no canta più.

LA CASA ABANDONADA

Le vecie gorne tute ruzinide
e zo dei muri la malta xe cascada,
la casa del mio nono in zima l'erta
la stava tuta sola, abandonada.
I vetri roti, finestre senza scuri
che come tanti oci me vardava,
la porta co' un'anta un poco verta
pareva 'na boca che ciamava.
Ciamava i fioi a corer per le scale,
le done a far el pan nela cusina
piena de vita, i omini col fiasco
andar a cior el vin nela cantina.
Adesso per le camere svodate
gira l'aria e la porta tuto intorno
quel che no i ga podudo portar via:
la speranza de poder tornar un giorno.
A far nidi soto le sue gorne
solo le rondini torna in primavera.
E pasa le stagioni. Ma morindo
la casa abandonada ancora spera.

LA NONA

Ogi che tuti parla dela mama
mi volaria parlar de quela dona
andada fora giro e zo de moda
che mama xe do volte: dela nona.
Ghe iera quela nona de una volta
che portava una coda de cavei
puntada in testa come una corona.
Xe quela che co ierimo putei
le vecie ninenane ne cantava,
che saveva rimediar tuti i malani
e dei dolori la ne consolava,
che del tanto lavor e dei afani
una vecia troppo presto diventava.
E xe la nona de ogi, che ga messo
de parte tuto quel che no ghe andava
che col modo de dir che usa adesso
la se senti una »nona realizzata«.
La va in teatro, ale conferenze,

la fa ginastica per tera ogni matina,
la scrivi le poesie, e a tempo perso
la se da de far anche in cusina.
La ga la permanente, i tachi alti
e la scambia i vestiti con la fia,
dei ani no ghe importa e per i nipoti
xe la nona più in gamba che ghe sia.
Do modi differenti de eser nona
che no xe nostro intento giudicar,
do modi differenti de eser dona,
de lavorar, de viver, de pensar.
Ma un sentimento no ghe xe mai cambiado
che 'l sia de ogi o dei tempi andai:
l'amor, che queste done ga brusado
che 'l xe de sempre e no cambierà mai.

TEMPI BEI

Mia mama me diseva »I tempi xe cambiai,
voi ieri più ubidenti, no rispondevi mai.
A papà ghe bastava alzarve solo un dito
che tuti lo scoltava e se filava drito.
Gavevi più rispetto, no comandavi voi,
no iera le pretese che ga ogi sti fioi!«
Mi stavo zita: mama se ga dimenticà
che la ne contentava de sconto de papà.
Lui po ne dava ancora do soldi de scondon,
se no la ghe diseva ch'el xe masa bon.
E noi ne profitavamo: con quei do tre soldini
andavamo zo in cine a vardar Ridolini.
E po tornando a casa, con quel che ne vanzava
ciolevimo un gelato e se se contentava.
Xe vero: i nostri fioi no va più a piedi a scola
I vesti de blugin e i bevi cocacola.
No i varda Ridolini ma la television
e invezze dele s'cinche i va a zogar el balon.
Xe tempi più moderni cussi disemo tuti
ma miga che per questo i ga de eser bruti!
Che se te pensi indrio a quei tempi pasai
te vedi che po in fondo no i xe tanto cambiai:
che sia del quarantoto o del setantasei
quei dela giovineza xe sempre tempi bei!

BERNARDIN

La iera Bernardin, framezo i uliveti,
un per de case intorno, le strade coi mureti.
De soto iera el mar. Se 'l tempo iera ciaro,
se vedeva la punta de Salvore col faro.
Le case no xe più, le strade xe asfaltade,
al posto dei ulivi xe do grande spianade
de piere e de cemento. Intorno i ghe ga meso
i alberghi e le boteghe; i segni del progresso.
Nel novo Bernardin quando che xe stagion
se senti tante lingue in quela confusion.
Xe tuto pien de gente; ma questo xe de giorno,
mi vegno qua de note co tuto dormi intorno.
Me sento su 'na piera e vardo la sul mar
el faro de Salvore ch'el va vanti a girar.
Dentro de mi me iludo che niente xe cambiado
ma no xe vero: l'omo ga tuto ribaltado.
Dove xe ogi i alberi, i campi, i useleti
che un giorno i ne cantava posadi sui mureti?
Ma cosa semo mati? Quando se fermeremo,
ai fioi dei nostri fioi cossa ghe laseremo?
Del vecio Bernardin la tore xe restada
a far bela figura in mezo a 'na spianada.

PARLAN LE MANI

Anche le mani hanno un linguaggio
che puoi capire. Muto messaggio
che senza parole
parla di vita, di morte, d'amore.
Parla la mano di chi nella vita
già tutto ha provato, la mano sfnita.
La man che saluta chi parte, chi resta,
chi mai più ritorna: la mano più mesta.
La mano pietosa che sulla ferita
leggera si posa e dona la vita.
La man che al bisogno ti porge l'amico,
la mano sincera che non ha tradito.

La piccola mano del bimbo che ha fame,
la mano che chiede un pezzo di pane.
La man che di nero imbratta una tomba,
la man terrorista che lancia la bomba,
la mano crudele che senza pietà
nel sangue sopprime l'altrui libertà.
La mano che tesa vuol dire amicizia,
la mano contratta che chiede giustizia.
Selva di mani che senza parole
ci parla di vita, di morte, d'amore.
Ma davanti a tutte una schiera s'avanza:
le mani dei giovani, della speranza.

AUTUNNO

Un giorno capirai il tempo
poco apprezzato,
dell'età fiorita.
Ti sentirai allora in quel momento
sommersere,
da un'ansia indefinita.
E sarà vano
rimpiangere il passato
che niente farà più ritornare.
Ma non dimenticare:
ciò che è stato
aiuto ti darà,
per continuare
a vivere serena.
E se nel fondo
Pungente sentirai malinconia,
non ci badare:
lastricato è il mondo
di sogni perduti per la via.

ISTRIA

Nei secoli depredata
terra aspra
generosa.
Conquistata, soggiogata
terra testarda.
Occupata, riscattata
terra di tutti
e di nessuno.
Aggiogata,
divisa
e ancora una volta
fregata.

ISTRA

(prevedel Marko Kravos)

Prek stoletij izropana
trpka dežela
velikega srca.
Podvržena, zaslužnjena
trmoglavka.
Zasedena, osvobajana,
vsakogar
in nikogaršnja.
Podjarmljena
in znova spet
prevarana.

Vida Turk

Piran je od ranega otroštva moj drugi dom, saj je tu živel moj oče. Na njegovih ulicah in med njegovimi valovi sem preživljala vikende in počitnice. Rada se spominjam otroštva, najstniških let in obrazov iz tistih časov. Bilo je lepo, bilo je drugače. Znali smo se veseliti majhnih, najmanjših, včasih očem nevidnih stvari. Tudi nebo je bilo takrat drugačno, bolj prostrano, in sonce bolj rumeno. Še veš?

V tem času so nastali tudi prvi poskusi zapisov o mojih občutjih, o tistem, kar je v meni, kar je zame in kar mi je ljubo.

Piran je še danes moj drugi dom, saj sem že skoraj dvajset let zaposlena v Mestni knjižnici Piran.

VSEM MOJIM PTICAM

Noge na nebu.
Sonce na ograji.
Srce v kamnu.
Glas v vodi.
Misel v očesu.
Žalost na dlani.
Smeh na obzorju.

...

Jutro.
Pomlad.
Cvetoče krošnje dreves.
Ti in jaz,
z roko v roki.
Nekje med zemljo in nebom.
Odeta v trenutek
stopava po poti v večnost.

...

V vsaki črki,
v vsaki besedi,
v vsaki vrstici
je ena misel,
je ena želja,
je en nasmeh,
ena solza,
en dotik,
je srčni utrip,
so sanje
in so neki koraki.
Je vonj neke kože
in je cvet.
V moji črki,
v moji besedi,
v moji vrstici
cveti.

Moj pogled plava po
izsušenem travniku bolečine.
S prsti se rahlo dotikam rdečih cvetov,
ostre bodice me zbadajo.
Lovim metulje,
ki mi umirajo na rokah.
Dotikam se tvojih dlani.
Bežijo.
Iščem ustnice.
Pozabljam, da poti,
kjer živijo sanje, ni.
Tvoj pogled plava v temi
razparane duše.
Tečem po travi
tvojih raztrganih sledi.
Iščem cvetlice,
ki venijo v meni.

...

Jesen se sprehaja po moji koži.
Nežno šelestijo koraki.
Veter poje vedno iste pesmi.
Dan ugaša v mojem praznem naročju.
Nema kličem svoje ptice.

...

htjela bih da vjerujem
da se sunce smije
i da vatra plače
da me bura sluša
da me trava gleda
da mi ruža priča
da mi kamen pjeva
i da kiša sanja
htjela bih da vjerujem
da postoji
ono nešto
između svjetla i tame
između pakla i raja
između tebe i mene

